

СРПСКА ВОЈСКА

ЛИСТ ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ГОДИНА I БРОЈ 2 14. ДЕЦЕМБАР 1992. 500 ДИН.

Командант 1. крајишког корпуса генерал-мајор Момир Талић

НЕМА ЗИМЕ ЗА КРАЈИНЕ

Херцеговина

УСТАШЕ ПОЛОМИЛЕ ЗУБЕ

Проф. др Никола Кољевић

ЦИЉЕВИ НАШЕГ ВОЈЕВАЊА

Генерал-мајор мр Милан Гверо

САМО СРПСКА СЛОГА ГАРАНТУЈЕ МИР И СЛОБОДУ

Ко искрено и страсно љуби истину, слободу и отаџбину слободан је и неустрашив као Бог...

Петар Кочић

Одбрамбена и ослободилачка борба српског народа Републике Српске је величанствена епопеја јунаштва и слободарства. У садашњој борби, снагом вулканске енергије избија вековима изграђивана и у митове претварана свест народа о правди, миру и слободи и решеност да се завети предака остваре. Садашња генерација Срба свесна је да је предодређена и принуђена да досадашње вековне снове својих предака, да митове, идеале и жеље претвори у живот.

Сваки човек Републике Српске мора бити уверен да наша судбина не зависи од броја и снаге непријатеља већ од чврстине наше воље, упорности, снаге и слоге. Прометејски узвишени, чисти и племенити циљеви наше борбе могу и морају бити остварени борбом свих, слогом и применом достојанствених и витешких метода и средстава. Узвишеност и чистоћа наше борбе не смију бити ничим упрљани и затамњени. Ко год би од нас покушао да било чим упрља чистоћу и величину наше борбе, уврстио би се у непријатеље свих Срба, опаснијег од наоружаног противника.

У даљој борби наш народ мора из дана у дан да учвршћује своју слогу, да се бори против свега што нас раздваја и дели, што нас слаби и исцрпљује у непотребним трвењима. Прадедовски српски поклич "САМО СЛОГА СРБИНА СПАСАВА" мора ући у душу и практично понашање сваког човека и целог народа. Поука о несаломивости снопа од седам прутова и лаком ломљењу сваког прута кад се издвоји, чиме се уништава и цео сноп, мора нам постати дневни и трајни мото мишљења и понашања.

Слога нам је потребна као ваздух и вода. **Слога** је извор наше снаге и услов успеха.

За нашу борбу је животно важно и успећемо ако се оствари:

Слога о циљевима наше борбе;

Слога државног и војног руководства;

Слога државне и војне власти на свим нивоима;

Слога о томе да је наша борба јединствена, да није завршена, да морамо издржати до краја, до жељеног мира и слободе;

Слога о томе да је у рату најважнија оружана борба, да није време за решавање многих мирнодопских проблема и за мирнодопска понашања, јер ако се почнемо другачије понашати изгубићемо рат, па сви мирнодопски проблеми постају бесмислени;

Слога у оружаној борби и захтев да сваки грађанин да свој максимални допринос. Неморално је и неприхватљиво понашање сваког ко у ово тешко и судбоносно време на било који начин избегава учешће у борби, ко се у ратно време богати, гледа само јадни и кукавни лични интерес, бори се за позиције у власти и привреди, бави се разним криминалним пословима;

Слога о томе да нам је потребна духовна и верска обнова као незамењиви фактор народне интеграције.

Потребна нам је **слога** о значају слоге и да то постане мерило оцене понашања свих и свакога.

Слогом и јединством свих Срба остварићемо све своје праведне циљеве и вековне снове - без слоге пропаст нам је сигурна. А ми морамо победити, јер смо на победу осуђени. Сложан народ је непобедив. Сад је време за поклич "сви на фронт - све за фронт". Сложно. Само српска слога гарантује трајни мир - слободу и живот достојан човека и српске традиције.

Разговор са командантом 1. крајишког корпуса генерал-мајором Момиром Талићем

НЕМА ЗИМЕ ЗА КРАЈИНЕ

• Снага 1. крајишког корпуса је у Крајишницима • Нема опасности да се коридор прекине • Напад на било који српски простор је напад на све нас • Јајце је најљепша побједа • Највећи профитери су они који су побјегли

Господине генерале, прво да Вас поздравим испред листа "Српска Војска". Ви сте командант сигурно једне од најјачих јединица на просторима бивше Југославије. У чему је снага Првог крајишког корпуса којим Ви командујете? У техници или у Крајишницима?

- Пре свега да вам се захвалим се што сте се одлучили да ја као командант 1. крајишког корпуса говорим за наш лист.

Снага Првог крајишког корпуса је у Крајишницима, а не у техници. Значи снага је у њима, који су користећи искуства из Другог свјетског рата кренули у борбу за слободу, који ни у ком случају нису хтели да иду у строју на клање, нису себи дозволили да доживе други Јасеновац, нису себи дозволили да сваки шести Крајишник погине, као у Другом светском рату. Желели су, а ја сам сигуран да је то већ и остварено, да буду своји на своме, да им нико не одређује судбину, да буду градитељи своје судбине, да њихова покољења имају слободу до века а не краткотрајну. Снага Првог крајишког корпуса је у томе што крајишки народ није своје старешине професионалце потцењивао, већ их је прихватио, подржао их и они су зналачки водили Крајишнике. Зато победа ни у једној операцији коју је водио Први крајишки корпус није долазила у питање. Долазило је само у питање време за које ће се циљ остварити.

ПРОБОЈ КОРИДОРА ЈЕ ПОКЛОН КРАЈИНИ

Једно вријеме на почетку овог рата Босанска и Книнска Крајина биле су одсјечене од осталог дијела српског народа. Тај пут је требало пробити силом и снагом. То је била операција "Коридор '92". Она је дуго и темељито припремана и само је одједном бљеснула. Можете ли нам рећи како је дошло до прекида комуникације и њеног поновног ослобођења?

- Непријатељ је искористио присутност Првог крајишког корпуса, односно тада Петог, у Западној Славонији где је он тежишно обезбеђивао, слободу и простор Западне Славоније. Та ситуација је искориштена да се пресече веза са нашом матицом, са Србијом, и да се вероватно у каснијем поступку изађе на планирани циљ са њихове стране: а то је Дрина, и почну операције од Дрине ка централној и западној Босни. Ми смо у то време док смо се налазили у Западној Славонији, вршили детаљно планирање пробоја "Коридора", јер смо очекивали да ће УНПРОФОР преузети зону Западне Славоније, што се и десило. Пре него што је УНПРОФОР преузео зону ми смо извукли добар део јединица и послали на припреме. Ту акцију смо планирали на врло широком фронту. То је био фронт од 88 километара. Таква операција на овим просторима није изведена ни у Другом светском рату, па чак ни напростору бивше Југославије за време Другог светског рата осим сремске операције.

Ипак бих издвојио ослобођење Јајца. ово сад више говорим као Крајишник, рођен на том простору, и по мојој процени мени се чини да нисмо ослободили Јајце, да ја као командант не бих имао места у Крајини.

Генерал Талић у разговору са нашим уредником

За мене су највећи профитери они који су напустили наше крајеве и побегли у иностранство, или у СР Југославију. То су животни профитери, а то је највећи проблем.

Имали смо на уму да смо дужни Крајини. Пре свега, дужни смо јој обезбедити основно, а то су лекови да нам деца и новорођенчад не умиру. Почели смо операцију 24 јуна. Наређење Команде Корпуса је гласило да на Видовдан "Коридор" мора бити отворен, да нашем народу на његов највећи празник отворимо пут према Србији, према његовој матици, и да од ње добијемо неопходне лекове да нам не би новорођенчад, изнемогли и оболели умирали. Тај циљ је тачно на тај дан остварен и већ су нека предузећа и установе кренуле за Србију по неопходан материјал.

Операција је изведена врло брзо и муњевито на целом простору. У тој операцији поред јединица Првог крајишког корпуса учествовала је специјална бригада милиције из Книна, која се такође храбро борила са Крајишницима. Нормално, јединице које су већ постојале на простору Посавине биле су заједно са јединицама Првог крајишког корпуса, и заиста изванредно извеле једну сјајну победу. О "Коридору '92" се може изузетно много говорити, о јунаштвима јединица и појединаца је већ писано, а признање смо добили и од противничке стране јер су изјављивали да мељемо, да идемо, да не знају шта нам је.

Да ли постоји опасност да усташке јединице прекину коридор за Семберију и Србију?

- Никакве опасности не постоје да се коридор прекине. Већ неколико дана усташко-муслиманске снаге покушавају да га прекину и увек наилазе на жесток отпор. По нашој процени имали су веће губитке тако да с обзиром на снагу с којом располажемо, и изузетно садејство са Источнобосанским корпусом, ни убудуће немају никакве шансе за успјех. Нормално, комуникација је у домету артиљерије тако да постоји ризик. Али ако би и ми употребљавали нашу артиљерију ми можемо угрозити сваку комуникацију до Ђакова на простору Хрватске према томе не треба очекивати да се не може дометом ар тиљеријских цеви угрозити Коридор, но, међутим, до сада нисмо имали неких посебних губитака или оштећења возила, како војних тако и цивилних.

Након сваке побједе Ваших јединица извјештаји, како новински, тако и коментар обичног човјека сводио се, углавном, на: беспријекорно, тачно, правовремено како то Крајишници знају. До сада су Ваше јединице ослободиле много градова, Јајце, Брод, Дервенту итд. Од побједа које су биле у склопу "Коридора", и у склопу дефинисања граница Републике Српске, које бисте издвојили као посебне?

- Тешко је издвојити било коју победу као посебну, све су оне посебне. Ипак бих издвојио ослобођење Јајца. Ово сад више говорим као Крајишник, рођен на том простору. Мени се чини да нисмо ослободили Јајце, ја као командант не бих имао места у Крајини. Зато чини ми се да је то дало посебан подстрек Крајини и Крајишницима да још више подрже Корпус и још више стекну поверење у команду Корпуса и дају потпуну подршку у даљим операцијама. Операција за град Јајце је изузетно добро, прецизно и тачно испланирана и изведена. Ниједан елеменат борбеног поретка, ни једна јединица у свом задатку није подбацила. Тачно га је извршила и то је допринело да град Јајце буде ослобођено за свега четири дана уз врло минималне губитке, и уз врло малу подршку артиљерије.

Ваша зона одговорности је велика, као и одговорност. Каква је тренутна војничка позиција јединица Првог крајишког корпуса у односу на коначан циљ и задатак?

- Положај јединица Првог крајишког корпуса тактички, и стратегијски је повољан. Јединице Првог крајишког корпуса се налазе на просторима који доминирају. Стечене предности ни под којим условима не би ниједан противник могао да нам преузме. Због тога кажем да положај Корпуса ценим врло повољним, без обзира на ширину зоне коју обезбеђујемо. У зони Корпуса увек је присутан народ који, такође, контролише поједине зоне и који је такође спреман да у сваком моменту, на сваку и најмању провокацију, реагује и да одржи не само простор већ и мирно стање у зони одговорности Корпуса што се до сада показало врло позитивним, с обзиром на одлучност народа да овај пут заиста буде свој на своме и да га не може више у живот и у просперитет водити нико, већ он сам себе.

Ви сте дужност команданта, тада Петог корпуса ЈНА примили од покојног генерала Вуковића. Корпус је од тада растао и јачао. Након повлачења ЈНА од њега је формиран 1. Крајишки корпус. Корпус је захваљујући великим војничким успјесима постао заштитни знак Крајине. Чини се да народ и Војска дишу на исти начин. Да ли је то стварно тако?

- Ви сте већ одговорили. Ту немам ништа додати. У свим просторима где нема потпуног јединства војне и цивилне власти не може бити ни резултата. У зони одговорности Корпуса власт и Војска су једно, и ми нисмо ни у једном случају имали, нити од легално изабране власти, нити од представника странака супротстављање одлукама Корпуса, нити је Корпус имао потребе да се меша или да утиче на одлуке власти. Једном речју сви смо схватили да нам се ваља борити за слободу српског народа, а власт је на другом месту, која ће се искристалисати након завршетка овог задатка, то јест коначне слободе. Онда нека најбољи преузму власт и нека воде оформљењу и стасању наше младе државе.

СПОСОБНИ СМО ОДБРАНИТИ И ЗАШТИТИТИ СРПСКИ НАРОД У ОБЈЕ КРАЈИНЕ

Након заједничке Декларације Републике Српске и Републике Српска Крајина у Приједору, пред Војску Републике Српске поставља се још један важан задатак - ако затреба помоћ Републици Српска Крајина у случају хрватског напада. Таквих најава већ има. Да ли ми по Вашој процјени имамо снаге да заједно са Српском Крајином одбранимо српски народ изван Србије и Југославије?

- Ту уопште нема двојбе. Напад на било који српски простор представља уједно напад на друге српске просторе. Ми морамо бити јединствени, а имамо толико снага да заштитимо сваки део српске територије, било у Српској Крајини или у Републици Српској.

Крајина је имала у овом рату срећу да је доста кључних кадрова остало у Крајини, доста њих се вратило, међутим има и оних који се нису вратили а има и оних који су ту, који се баве разноразним радњама, непримјереним овом времену, од пљачке до профитерства?

- Крајина је сачувала свој кадар, односно, народ је сачувао свој кадар, што није случај за друге просторе који су активне старешине професионалце назвали "комуњаре". Ти који тако кажу су се од комунистичког друштва обогатили и они би желели да задрже такво стање нерешивим, и они су ти који највише профитирају у овом друштву и налазе излазе у нападу на поштене, да би сакрили свој примитивизам и своје богатство.

Много се говори о профитерству, а кога код упитате ко је профитер он то не зна. За мене су највећи профитери они који су напустили наше крајеве и побегли у иностранство, или у СР Југославију. То су животни профитери, а то је највећи проблем.

На крају да Вам поставим још једно тешко, али за Вас је то вјероватно лако питање: Која ће бити следећа побједа коју ћете поклонити Крајини и српском народу?

- Директива Главног штаба постоји. Имаћете прилику да то видите. Сад не бих говорио о томе.

Борислав ЂУРЂЕВИЋ
Фото: Радивоје Павичић

Генерал Момир Талић је рођен 1942. године у селу Пискавица код Бањалуке. На дужности команданта, прво Бањалучког, касније, након повлачења ЈНА, 1. крајишког корпуса се налази од 18. марта 1992. године. На ту дужност је дошао са мјеста начелника штаба корпуса коју је обављао од почетка рата у Хрватској.

Подофицирску школу оклопних јединица је завршио 1960. године у Бањалуци а 1966. Војну академију.

1974. године је завршио Вишу војну академију а школу оперативе 1988. године.

У својој богатој војничкој каријери прошао је скоро све дужности: од командира тенка, командира вода, команданта батаљона, пука бригаде, па до начелника штаба у корпусу и команданта корпуса. Све јединице са којима је командовао увијек су биле најбоље.

САДРЖАЈ:

Насловна страна:

Фото: Радивоје Павичић

Задња страна:

Дјеца Републике Српске: Европо, шта смо ми криви?

У Зворнику 22. засједање Народне Скупштине Републике Српске

СЛОГА ПРЕЧА ОД СВЕГА

*** Народна скупштина усвојила низ уставних закона, чиме је до краја дефинисан идентитет ове младе српске државе * Централна тема сједнице - расправа о оставци и повјерењу Влади, којом приликом је оставка и усвојена * Посланици информисани о току Женевске конференције о бившој БиХ**

Двадесетдруго засједање Народне скупштине Републике Српске, одржано 23. и 24. 11. 1992. године у Зворнику, представља практично завршну фазу у стварању државе српског народа на територији бивше Босне и Херцеговине. Народни посланици, њих 67, колико их је присуствовало дводневном засједању овог највишег органа, усвојили су низ уставних закона који до краја дефинишу идентитет младе српске државе. Између осталог, усвојени су закони о држављанству, државним знамењима и државним празницима, извршено је низ именовања, постављања и разрјешења, а неки документи су враћени стручним комисијама на допуну или доградњу до следећег засједања.

Последње засједање парламента Српске остаће запамћено и по томе што је на њему донесена одлука о оставци прве Владе, што је најављено још на претходном засједању у Приједору.

Првог дана је одржана и конференција за штампу министра за информације господина Велибора Остојића који је истакао да Република Српска функционише институционално те да је она једино подручје бивше БиХ које се заокружује у државотворном, политичком и правном смислу.

- На територији Републике Српске оживљава привреда, њеним житељима је - осим тамо гдје се изводе ратне операције - обезбјеђена лична и имовинска сигурност, а, исто тако, сви њени грађани, који уважавају и признају ову легитимну власт, могу, ако хоће и то желе, да живе на овом простору, рекао је министар Остојић.

Министар Остојић је новинаре упознао и са настојањима да се, како је рекао, створи демократски информативни систем. Тако, гласилима неће управљати држава, већ одбори, у којима ће, поред посланика, познатих културних и јавних радника, бити и представници тих гласила и владе.

- Желио бих овом приликом да истакнем, нагласио је Остојић - да је, заиста, немерљив учинак који су за српски народ, кад је почео овај рат, показала гласила Југославије, Србије и Црне Горе, пружајући му кадровску и техничку помоћ. То су: **"Политика", РТС, Танјуг, РТВ Црне Горе, "Побједа", "Вечерње новости" и новосадски "Дневник".**

"СРПСКА ВОЈСКА"

Лист Војске Републике Српске. Издаје Центар за информисање Главног штаба Војске Републике Српске. Уређује редакцијски колегијум. Гл. уредник пук. **Саво Сокановић**. Одг. уредник ппор. **Борислав Ђурђевић**. Телефон и телефакс **(011) 657 - 148 и (071) 889 - 870,** локал **395**. Рукописи се не враћају. Жиро-рачун бр. **12900-637-3497** СДК Соколац (За лист "Српска војска"). Цијена **500** дин. **За борце бесплатно. Штампа:** ДД "Мићо Соколовић" Рогатица.

Остојић је овом приликом јавно позвао све новинаре из бивших БХ гласила, који су избјегли, да дођу на оснивачку скупштину новинара Републике Српске, 28. новембра у Бијељини.

Иако је пленарна сједница уз допуне имала преко тридесетак тачака дневног реда, међу којим и очекивано излагање предсједника Предсједништва др Караџића о току Женевских преговора, за што је владало велико интересовање централна тема на којој су посланици утрошили већи дио времена била је оставка Владе. Ово је, уствари био наставак прошле сједнице одржане у Приједору, на којој су посланици покренули питање рада и поверења Влади Републике Српске, на шта је њен предсједник **др Бранко Ђерић** Скупштини поднио оставку. Тек на овом засједању Ђерић је отворено и образложио своју оставку, што је и био увод у жучну, вишечасовну расправу.

- Оставку сам поднио не само што је покренуто питање повјерење моје владе и моје одговорности, већ да бих покренуо диференцијацију међу нама. Нисам имао другог избора, јер не желим да правим компромисе са негативностима којих има у нашем раду, о чему сам раније упозоравао. Ту, прије свега, мислим на интриге, личне интересе, профитерство и много чега још, што и ви који овдје сједите добро знате, о чему се прича у вашим срединама које представљате, обратио се, између осталог, и овим ријечима предсједник Ђерић.

- Желио бих овом приликом да истакнем, нагласио је Остојић - да је, заиста, немерљив учинак који су за српски народ, кад је почео овај рат, показала гласила Југославије, Србије и Црне Горе, пружајући му кадровску и техничку помоћ. То су: "Политика", РТС, Танјуг, РТВ Црне Горе, "Побједа", "Вечерње новости" и новосадски "Дневник".

Чином констатовања, усвојена је оставка предсједника Ђерића, која подразумијева и оставку Владе у цјелини, али ће њени чланови своје досадашње дужности обављати до избора новог мандатара, кога ће предсједник Предсједништва предложити до наредне сједнице Скупштине, најдаље за 15 дана.

*Мост на Дрини у Зворнику - **докле ће нас силом раздвајати?***

ЗНАМЕЊА

Полазећи од традиције, културе и духовности српског народа, посланици су усвојили предлоге државних симбола Републике Српске. **Застава је српска тробојка, без икаквих обиљежја, грб: двоглави орао Немањића са круном, а химна "Боже правде".** О државним празницима ће се, уз предложене, консултовати и министарство за културу, школство и вјере до наредне сједнице.

С обзиром да је због неодложних државничких послова **др Караџић** морао да напусти скупштинско засједање, посланике је о току Женевских преговора обавијестио **др Никола Кољевић**, члан Предсједништва Републике Српске. Он је нагласио да је замољен од др Радована Караџића да пренесе његову оцјену да се у суштини понавља историја у односу на српски народ. Ради се о некој врсти репризе Берлинског конгреса, а да је уочљива и аналогија са историјским збивањима у Чешкословачкој 1938. године, када је она жртвована Немачкој. Према ријечима др Кољевића, признавањем спољних граница бивше БиХ, Срби су крајње мимизирали свој политички интерес, па је то признање уједно и доња граница њихове попустљивости и даљих компромиса нема, што значи да ће чврсто стати на приједлогу будућег уређења БиХ као конфедерације три националне државе.

- Ми морамо издржати, нагласио је Кољевић, јер у свијету већ има званичних гласова да је признање Босне и Херцеговине неопростива грешка и да свјетски процеси постепено "иду нама у прилог". Женева је последња шанса да свијет на највише нивоу расправља о нама. Пропадне ли и ова конференција, друге неће бити и онда ће остати да сами рјешавамо ствари на овим просторима. Српска страна мора показати крајњу кооперативност на миротворном плану, што не значи да треба да одступимо од својих политичких интереса, нагласио је др Кољевић.

Боро МИЉАНОВИЋ

Др Караџић: "Ова влада је историјска"

Обраћајући се посланицима по окончању оставке Владе, др Караџић је, између осталог, рекао:

- Овдје се не ради ни о каквим неспоразумима. Овдје нема поражених и побједника, већ оставку Владе треба гледати као потребу у одређеним околностима за персоналним промјенама. Ова Влада је сама по себи историјска, јер је прва у стварању наше младе српске државе, рекао је др Караџић, захваливши

У великој офанзиви на Херцеговину

УСТАШЕ ПОЛОМИЛЕ ЗУБЕ

• Непријатељ је на свим правцима од малобројних Херцеговаца потучен до ногу • Офанзива је имала за циљ заузимање српских територија са којима би нас касније уцјењивали • Примирје, као и све до сада - варљиво

Српска војска је на невесињско-мостарском правцу одбила, до сада, најжешћу усташку офанзиву на овом дијелу ратишта, а без сумње и херцеговачког ратишта,

Шта је здружене хрватско-муслиманске снаге и регуларну војску Републике Хрватске натјерало на овакав самоубилачки корак, - питање је које се многима, ових дана, само од су им била и увјеравања у моћ и снагу војске Републике Хрватске која је, у ствари, и представљала ослонац хрватско-муслиманским политичким циљевима ове неуспјеле усташке офанзиве. Српска војска је тој и таквој

Нема дана да у неку од јединица Невесињске бригаде не стигне нови борац. На фотографији командант Новица Гушић приликом сусрета и прихватања у јединицу четири нова борца. Међу њима су два брата Вујиновића који су прије избијања рата живјели у Ријеци, гдје су хапшени. Након тортуре у затворима Хрватске и Хрватског вијећа обране и размјене прикључили су се српским јединицама.

уопште. Непријатељ је потучен до ногу. А, нападао је цијелом линијом са чак девет бригада. Усташама је нанесен страховит војнички пораз, који би по њих био још трагичнији да у међувремену није потписан безусловни прекид непријатељстава. Преко пет стотина мртвих бојовника усташких и три пута толико избачених из строја - биланс је ове сулуде непријатељске авантуре, коју је јуначка Невесињска бригада разбила у парампарчад.

себе намеће? Заробљене усташе наводно су изјавиле да је њихов циљ био заузимање неких стратешки значајних висова које држе српски борци, како би, тобоже, спријечили гранатирање Мостара од стране јединица Херцеговачког корпуса. Вјероватно су им њихови претпостављени стожерници ту и такву причу и испричали, како би их лакше убиједили да им пријети опасност од српске војске и како би под усташку шаховницу окупили што више убица. Лажна "сили" показала како се ратује, како се мушки и српски бори и како се брани отаџбина - српска Херцеговина.

Постоји опција да је непријатељ намјеравао да потпуно заузме Невесиње, а потом Требиње и читаву источну Херцеговину, те тако оствари вјековну тежњу за стварањем велике Хрватске до Дрине. Но, овако нешто, одмах у старту, може да се одбаци као нелогична намјера. Тако нешто војнички не би

било изводљиво, а нити би остале српске земље смјеле и могле то да дозволе. То је непријатељ имао на уму. Граница на Дрини може да буде само историјска бајка за њихове политичаре - почетнике. У питању је било нешто сасвим друго.

Усташка офанзива - посљедица страха

Наиме, непријатељ добро познаје календар планираних збивања на међународној сцени која су везана за рјешавање простора бивше Југославије. Хрватско-муслиманска осовина знала је да у Женеви предстоји почетак дефинитивне израде географских карата бивше Босне и Херцеговине. А, када је будућа географија у питању, опште је познато да се Срби залажу за три етничке регије, Алија жели Босну и Херцеговину од 18 регија, док су Венс и Овен понудили Босну и Херцеговину од 7, евентуално 10 регија или провинција. Да се наслутити да Хрвати не прихватају муслиманску верзију БиХ, а поготово су против српског приједлога. Хрвати из Херцег-Босне, по диктату Туђмана, спремни су да разговарају о нацрту Бих којега су "скројили" копредсједници - Венс и Овен. Истина, и српској варијанти је у неким елементима блиска "Венс-Овен Босна" од 7 или 10 дијелова под условом да Срби остану сви у једној јединици. Познавајући српску досљедност и упорност да истрају, Хрвати су пожурили да заузму што виш српске земље јер, осјетили су да би српска страна у Женеви могла "провући" свој приједлог, јер је једина изразила спремност на споразумно уступање дијела запосједнуте територије. Тако нешто код Европе "пали", па би Србима, поред војничког, донијело и потпуни политички тријумф. Да би овладали већим просторима, Хрвати су убиједили муслимане да уз помоћ регуларне војске Републике Хрватске крену на источну Херцеговину, иако су уназад мјесец дана међусобно ратовали због неких подручја. Јер, када је у питању борба против Срба, они су увијек кроз историју бивали више него јединствени. Мотив више им је била и нада да ће им већ запосједнута или боље рећи окупирана долина Неретве и трећина требињске општине трајно припасти. Ето, тако се родила идеја о офанзиви са залуђеним и дрогираним називом "Слобода или смрт". Офанзива није успјела. Непријатељ није овладао већим простором Херцеговине пред ово посљедње, истина варљиво примирје.

Усташе ће запамтити храбре херцеговце

Фото: М. Шукало

Нису успјели ни Хрвати, а ни муслимани на силу одредити неке нове, "своје" границе на источној Херцеговини гдје су у те просторе намјеравали да инсталирају међународне снаге да посредују, а потом, зна се, да глатко присвоје оно што им не припада. Тешко је повјеровати да ће им икада више овако нешто пасти на памет. Међутим, када разговори у Женеви западну у ћорсокак, они уз границу са источном Херцеговином поново почињу да гомилају трупе и наоружање. То управо раде и ових дана. Борци Херцеговачког корпуса, односно његова јуначка Невесињска бригада, нису и неће дозволити да усташка чизма крочи на српску земљу.

Сада су на реду политичари

Непријатељ је обезглављен, али и лукав. То стално треба имати на уму, нарочито када је борбена готовост у питању. На то нас обавезује и тренутна ситуација на свим фронтовима. Јер, одмах након велике побједе на мостарско-невесињском правцу, српска војска је извела још једну велику акцију: На сјеверном дијелу ратишта: спојиле су се и физички јединице Сарајевско-романијског и Херцеговачког корпуса. Дакле, Република Српска полако војнички заокружује своје коначне границе у простору некадашње Босне и Херцеговине. Делегација Републике Српске с мање брига може да настави преговоре у Женеви, а све то зарад невиђеног пожртвовања и одлучности бораца Невесињске бригаде и њеног командног кадра. Сада су на реду господа политичари.

Божо КИЈАЦ

Командант Главног штаба генерал Младић о јуначкој борби херцеговачког народа и бораца

- Срби у Херцеговини су у доста сложеној ситуацији, нарочито након повлачења Војске Југославије. Хрватска је прекршила Венсов план, тамо су накрцали своје снаге и са подручја Конавала и Дубровника, са простора Чапљине и Стоца дејствује према Требињу. Добили су огромне количине оружја, велики дио већ и сами производе у некадашњим војним погонима у Травнику, Коњицу, а огромне количине оружја стижу им посебно из Њемачке.

- Њихов план је разбијање Југославије и они то чине плански. Ја сам једном рекао да ће се њемачки фактор ангажовати на подручју бивше Југославије док има Хрвата а Хрвати док има Муслимана а опет, њихов је заједнички циљ уништење српског народа. Што се тиче Требиња, ја ретко истичем нека подручја, али заиста морам одати признање народу Херцеговине и Херцеговачког корпуса, који чине натчовечанске напоре да се одбране. Ретко која јединица би издржала оно што они издржавају. У тако кратком времену примили су на себе толико удара да је то за сваку похвалу. Издржали су више од 28 бригада државе Хрватске, које су се измењале кроз нападе на њих а снаге Муслимана да и не рачунам.

На граници Републике Српске

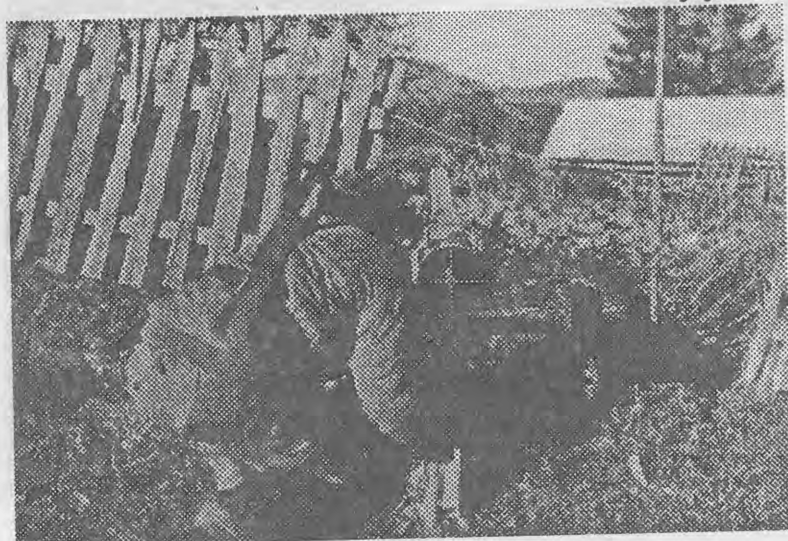
ИЛИЈАШ

ГРАД НА ПРВОЈ ЛИНИЈИ ФРОНТА

Из подрума се једноставно није могло изаћи. Јело се оно што се имало. Борци су се у рововима одмарали, јели и вршили нужду. Наваљујући на Чекрчиће тада је у току једног дана изгинуло близу 900 муслиманских пјешака и муџахедина из Турске, Ирана, Саудијске Арабије и Судана.

Возећи се новом "српском магистралом", путем који повезује све српске општине око Сарајева, приближавам се Илијашу, малом индустријском градићу у долини ријеке Босне, смјештеном поред ауто-пута Сарајево - Зеница, сада граничном граду Републике Српске. Уморан од дугог и тешког пута застајем у српској Вогошћи гдје сретнем свог старог познаника из Илијаша. "Како је доле?", упитах га. "Добро је. Већ два дана се не пуца." Овај одговор ме није збунио, јер од раније знам да два мирна дана на илијашком ратишту за борце овог града и његове грађане значи ипак много. Уставивши једно војно возило у Илијаш стижем у смирај дана. Град је изгледао сабласан и пуст. Мирис барута одавно се сјединио са хладним и пакленим илијашким ноћима. Искидано небо над градом још увијек је пламтјело стварајући огромне пламене језичке који су освјетљавали околину. У Илијашу је замрачење на снази још од 9. маја када је ова општина мучки нападнута од стране муслимана из Високог и Брезе. Од тада Илијашани знају само за узбуне и гранате као и за све оно што рат са собом доноси. Оштећене зграде и витални објекти свједоче о тешким артиљеријским нападима којима је овај град био изложен током досадашњих муслиманских офанзива. Улицама Илијаша опасно се кретати чак и онда када нема већих пјешадијских и артиљеријских сукоба. Непријатељ са својих положаја, који су на појединим мјестима удаљени само 6 км од овог града, упути по коју гранату од које обавезно страда по један или више грађана.

Борци илијашке општине се већ више од седам мјесеци храбро одупиру далеко надмоћнијем непријатељу. Окружени готово са свих страна, бранећи фронт у облику клина, којег је због његове дубине и кратке ширине, по свим војно-тактичким теоријама, готово немогуће одбранити, Илијашани су, захваљујући првенствено својим снагама и одлучношћу да бране своја имања, властите животе и животе својих најближих, успјели зауставити све досадашње офанзиве муслиманских снага из муслиманских општина средње Босне, којима су се прикључили муџахедини из исламских земаља. На првим одбрамбеним линијама Илијаша нашли су се и многи Срби протјерани из Високог, Брезе, Какња и Зенице који овдје, на граници Републике Српске, бране право на сопствени живот. Старина Остоја, са 65 љета, од првог дана је у рову. Уз Остоју, који је рањен са 17 гелера, је и син Драган, такође борац као и његови унуци Велибор и Далибор. Далибор има 19 година и борац је још са славонског ратишта. Велибору је 17 љета. Оба су рањена у борбама на илијашком ратишту.

На својој међи

У овом граду - касарни сав живот је подређен ратним условима. У цивилној заштити жене плету топле рукавице и чарапе за хладне зимске дане. У добро заштићеној кухињи спремају се оброци за борце и избјеглице. Механичари врше оправке оштећене технике, водоинсталатери поправљају попуцале водоводне цијеви, електричари усправљају покидане електричне стубове. Све је подређено једном циљу - одбрани општине и успостављању колико-толико нормалних услова за живот и рад.

На одбрамбене линије илијашких бораца муслиманске јединице су надирале снагама и до 16.000 људи. Податак да је у досадашњим борбама избачено из строја близу 3.000 припадника муслиманских јединица довољно говори о страховитим борбама и чврстини организоване српске одбране на челу са мајором Јосиповићем, човјеком који је већ три пута рањаван на илијашком ратишту. На мој савјет да би се требао причувати, како ради самог себе, тако и за добробит овог народа, Јосиповић ми одсјечно одговара: "Човјече, рат је. Официру је мјесто уз војнике на првој борбеној линији."

Све приче да муслимани немају довољно оружја и артиљеријских граната пале су у воду управо на овом дијелу сарајевског ратишта. Припремајући се за офанзиву "Живот или смрт" из сплитске луке, преко Кисељака, у Високо је дошло око 20 шлепера са оружјем и муницијом, као помоћ исламске браће из Турске и Ирана. Само на село Чекрчиће тада је у једном дану пало око 900 граната. Илијашани говоре да је тих 15 дана било најтеже. Из подрума се једноставно није могло изаћи. Јело се оно што се имало. Борци су се у рововима одмарали, јели и вршили нужду. Наваљујући на Чекрчиће, тада је у току једног дана изгинуло близу 900 муслиманских пјешака и муџахедина из Турске, Ирана, Саудијске Арабије и Судана. Муслиманска офанзива за пробијање коридора према Сарајеву, названа "Живот или смрт", пропала је управо на илијашком ратишту. Издржао је Илијаш и 9. мај, и 3. јуни, и Видовдан и Илиндан. Издржаће Илијаш и даље. Илијашки борци не само да су одбранили све линије фронта, него су успјели ослободити и друге дијелове општине.

Ослобађање Мисоче

Након дугих и напорних борби ослобођена је Мисоча, јако муслиманско упориште, предио који се готово наслања на сам град. 3. јуна, када је извршен други масовни напад, муслимани из овог села су заврнули славине илијашког водовода. Илијаш је пет мјесеци остао без воде. Обилазећи поприште ове, за Илијашане најславније битке, разговарам са двојицом бораца који су учествовали у борбама за ослобођење

Мисоче. Порушене куће, запаљени бункери, добро утврђени ровови и траншеје, распоређени у појасима дужине и до неколико десетина километара, свједочили су о јаком непријатељском утврђењу са којег су муслимани из Брезе, Какња и Горње Мисоче непрекидно гранатирали град. Тајанствена тишина свирепо се надвијала над изрованом, изгорелом земљом и искиданим дрвећем.

"Добили смо задатак да идемо послом испред осталих", каже ми Видоја Рашевић, командир 1. вода прве чете илијашког батаљона. "Провлачећи се тако кроз кишу непријатељских граната дошли смо до најутврђенијег рова који се налазио на оближњем сеоском гробљу. Испред тог бункера погинуло је и рањено доста наших бораца. Бункер је био на доминантном положају", каже борац Драган Јефтић. "Чим смо дошли на опасну близину наизмјенични рафали су нас приковали за земљу. Видоја је био педесетак метара лијево. Дуго нисам чуо његов митраљез. Побогу, помислио сам, није ваљда застао. Пошто смо били примијећени, одустајања није било. Морали смо напријед. Својим очима сам видио како двије тенковске гранате погађају посред овог бункера, да би убрзо након тога муслимани поново пуцали по нама. Одлучио сам се тада за нешто посве сулудо. Под кишом метака и граната кренуо сам напријед. Хтио сам прићи довољно близу како бих из ручног бацача пробао погодити у једну од пушкарница на овом бункеру. То је био једини начин да сачувам животе својих другова. Све остало било је у другом плану. Допузавши до једног мало повољнијег мјеста, нанишанио сам и опалио. Нагло сам се приљубио уз земљу. Чула се страховита експлозија. Чуо сам Видоју како кличе: 'Рука ти се позлатила, јуначе! Тражи од мене шта год хоћеш'. Граната је погодила посред пушкарнице. Бункер је неутралисан, пут за ослобођење Мисоче био је отворен".

Тако причају двојица бораца који су у једној другој акцији, савладавши муслиманске страже, пришли на 5 метара једном ватреном положају на коме се налазило пет минобацача, који су након успјешног откривања и доброг навођења ватре, убрзо неутралисани. Тада је избачено из строја 15 припадника непријатељских снага. "Другачије је пуцати на човјека са 10 метара, него када га гађаш ручним бацачем са веће даљине", каже ми Драган, који је у Прачи видио повезане и измасакриране Србе. "У праву је", рече Видоја, чији је гро породице измасакриран у селу Чемерно приликом упада муслиманских снага. "Једина нам је жеља да се овај рат, који је наметнут српском народу, што прије заврши. Ово су наша огњишта и ми једноставно немамо куд даље."

Поздрављајући се са ова два храбра српска борца напуштам Илијаш. У даљини су се чуле гранате и паљба из пјешадијског наоружања. Пред Илијашанима је још једна дуга и бесана ноћ.

Александар Саша ПЕТРАНОВИЋ

Потпуковник Драго Самарџија о ослобођеном Јајцу

ПОНОВО СМО НА СВОМЕ

Јајце је увијек био српски град. Усташе су га само привремено заузимале. Зато смо га морали вратити онима чији је вјековима био. Наравно да за борце слиједи одмор, а онда ако нас поново буду дирали тјераћемо их скроз до Стамбола.

Магла је притисла тридесети октобарски дан. На градској тврђави вијори се српска тробојка. Улицама сада српског града иду уморни јунаци српске војске. Ту смо на обали Пливе у тек ослобођеном Јајцу. Насупрот мене, сав радостан због једног од највећих успјеха крајишких бораца, сједи потпуковник Драго Самарџија, рекли бисмо, већ легендарни, командант Кључке бригаде, и прича нам:

- То ми је била велика жеља да сједнем овдје поред Пливиних водопада и да уживам у природи која је увијек била само наша. Ни ја, ни народ коме припадам, нисмо жељели рат. Други су нам га наметнули и ми смо се морали бранити. Као човјек и војник желио сам само мир и да у миру живим. Нико ми никада није сметао. Никога никада нисам мрзио. Жао ми је што нас натјераше да се морамо борити за своју слободу. За слободу српског народа... Српски народ никада није био освајач. Увијек је био миро љубив и увијек вјеровао и то најискреније... Али од данас и од овог рата више никада то нећемо чинити нити такви бити. Посебно нећемо вјеровати онима који су нас лагали. Нећемо вјеровати онима који су вјековима жељели уништити све што је српско.

*** Приликом Вашег и нашег уласка у тек ослобођени град, муслимани и Хрвати су поздрављали српске борце са уздигнута три прста?!**

- Истина је да су дизали високо три прста. Али није то од срца и нимало искрено. То је само још једна њихова подвала. До сада су ти исти који су нам дизали три прста у знак признавања и поздрава, били газде у бившој Југославији. Међутим, од ових ратних дана и послије свега што се десило и дешавало, односно послије наших бриљантних побједа то више никада неће бити.

*** За слободу, нову државу, за своја огњишта, погинуло је доста бораца из редова Војске Републике Српске?!**

- Жао ми је бораца и јунака из редова српског народа. Жао ми је и невиних жртава са непријатељске стране који су заведени и намамљени у рат у коме је погинуло неколико стотина хиљада припадника хрватске и муслиманске народности.

*** Ако је судити по оном што се дешавало у вријеме овог рата, онда је вјеровати тврдњама многих да српски народ више никада неће бити преварен као 1941. године?!**

- Српски народ је 1914. године, изгубио 28 одсто свог становништва. У Другом свјетском рату погинуло је више од милион Срба. И ову слободу, по трећи пут у нешто новијој историји плаћамо жртвама. Међутим никада више те жртве неће губити главу тако наивно као прије педесетак година. Тога су свјесни и наши непријатељи и због тога тако силовито нападају желећи да нам све униште. Али, изгледа да су тек сада увидјели да је овај рат за њих промашај и авантура плаћена великим бројем људских живота и то посебно у њиховим редовима.

*** Сада слиједи мало одмора па опет на фронт, у нове побједе?!**

- Јајце је увијек био српски град. Усташе су га само привремено заузимале. Зато смо га морали вратити онима чији је вјековима био. Наравно да за борце слиједи одмор, а онда ако нас поново буду дирали тјераћемо их скроз до Стамбола.

*** Команданте, на крају честитамо Вам на овој бриљантној побједи!**

- Запишите, ово није само моја побједа. Ово је, прије свега, побједа јунака из 17. кључке бригаде којима и овог пута захваљујем и честитам на показаном херојству и то читаво вријеме мог руковођења овом јединицом.

Славиша САБЉИЋ

Запис из Вишеграда

ВИШЕГРАД ЈОШ ВИШЕ НА ИСТОКУ

Непријатељска пропаганда је била упорна у настојању да докаже како је Вишеград срушен, како малтене више не постоји. Знао сам да не може бити тако, али, морам признати, нисам очекивао ово - град читав, ниједна кућа није оштећена, само су излози дјелимично поразбијани и само понегдје се види да је у зид ударило пушчано зрно.

У Вишеград се, за сада, може безбједно доћи преко Добруна. С те стране и прилазим граду у коме су ме раније највише заокупљале помисли на Мехмед-пашу Соколовића и његов мост и Иву Андрића и његово дјело. Док прилазим тунелима, иза којих ће се отворити добрунска котлина, видим прве ожиљке и прве ране рата. Непријатељ је хтио да затвори источне излазе из града и прво што му је пало на памет јесте да заруши тунеле. Експлозије су, међутим, биле недовољне да разбију бетон и камен. Оно материјала што се било сурвало на асфалтну траку, склоњено је без великих тешкоћа, али су неки тунели сада ружни - огољена је бетонска купола, поремећен је склад, усред природе неприродно дјелује, као демаскиран, улаз у тунеле с којих је скинута земља, камен и жбуње.

Како је човјек чудно биће, размишљам, гради да би рушио, све чини да постигне неку хармонију, неку равнотежу, да би, у одређеним периодима, готово циклично правилним, сам насртао, упињао се, и то свом силином, свом жестином неке своје дилувијалне острвљености, да разломи, здроби, сукоби досегнуте укроћене силе хармоније и равнотеже.

Рампа и милиција у Добруну нису изненађење. Годинама су ту милиционери, на њих сам навикао, све је како је и било, рекао бих да су и лица милиционера она стара, иста, мада знам да су ово нови људи, нове униформе, и да раније није било џакова пијеска и рампе преко асфалтне траке, ни аутоматских пушака о раменима милиционера.

Одатле до Вишеграда такође је све познато, и онај ко је усредсређен на вожњу можда чак неће ни примијетити да на многим кућама унаоколо нема крова. Као да је преко предјела прешла нека непозната сила која је одувала кровове са кућа, пореметила зидове, поломила стакла и црепове, али сила којој су се успјешно одупрли димњаци и која није имала снаге да поремети основне боје и елементе у природи. Усред воћњака стоји кућа како је ту одувијек и стајала, рекло би се да је све у реду, али није - кућу је здрмало нешто моћно, стресло је, као јесење стабло, из куће је пало, као с дрвећа лишће, све што је могло пасти, што свједочи крхкост материјала и суштину конструисане празнине.

Непријатељска пропаганда је била упорна у настојању да докаже како је Вишеград срушен, како малтене више не постоји. Знао сам да не може бити тако, али, морам признати, нисам очекивао ово - град читав, ниједна кућа није оштећена, само су излози дјелимично поразбијани и само понегдје се види да је у зид ударило пушчано зрно. Центар какав је и био. Чак и киосци, на којима сам куповао, у пролазу, раније, цигарете и новине, стоје како су и стајали, и новине, неке старе, ту и тамо, у њима. Људи улазе и излазе из продавница, доста свијета, и старијег и млађег, у главној улици, мир и сунце тога дана обасјавали су Вишеград и ћуприју на Дрини, којој вода из језера није наудила, али зато јесте старом мосту узводно од Мехмед-пашине задужбине. Када је сулуди Шабановић, на потицај предсједника бившег Предсједништва бивше Босне и Херцеговине Алије Изетбеговића, подигао уставе на брани и пустио воду из акумулације, водена стихија се свом силином сударила са свим што јој је било на путу, прије свега страдао је стари мост на Дрини, ограда на бетонском зиду који се наставља на брану, али и кућа Мурата Шабановића која је ту близу, свега неколико стотина метара низводно од хидроелектране.

Хидроелектрану чувају војници Републике Српске

Моћну грађевину, хидроелектрану, чувају сада војници Војске Републике Српске. Они су и с једне и с друге стране ријеке, и све је као у најбољим данима мира, само моћне турбине ипак мирују, хидроелектрана не ради, јер је непријатељ покидао далековод и струја, за сада, умјесто да тече, како је Тесла замислио, и покреће стројеве и машине, и освјетљава и загријава оне супротстављене мраку и студи, чами и чека тренутак да се заврше неки радови, а чим ти радови буду готови, хидроцентрала је спремна, кажу инжињери, да одмах стартује, за десетак минута, пуним капацитетом и ослободи силу од свих 315 мегавата. Довољно је само притиснути три дугмета и све три ће машине истог часа зазујати као три моћна вретена. Иначе свега неколико људи ради на постројењима, сви остали су на положајима на којима се брани ово богатство којега, можда, многи нисмо ни свјесни. Ту одмах је обезбјеђење бране, добро организовано, спремно да дјелује и у пола дана и у пола ноћи. Командир јединице Душко Војиновић непрестано обилази своју посаду, јер све ово, хидроцентрала и брана, личи на огромни брод који ће, чим зазује турбине, поћи уз ријеку, уз воду језера, између камених литица, као у старим филмовима. Ту је и командиров замјеник Драган Костић, ту су и Бобан Старовлах, упркос незацијељеним ранама, Љупко Андрић, Жарко Андрић, а ту је и Велимир Стојановић звани Вељо, који је ратовао и с једне и с друге стране Дрине у Горажду, по Сјемећу и свуда унаоколо. Од 22. априла Вељо тако ратује и не виђа своју породицу. У поодмаклим годинама, каже да чезне за својим

Гораждем гдје му је све спаљено. Али, вратиђу се једног дана, каже Вељо. А да ће тако и бити, нема сумње. Јер онај који је тако увјерен, одиста ће се и вратити.

Хидроцентрала се не брани само ту, на прилазима брани, већ и горе, по височима који доминирају градом и ријеком. Свуда унаоколо су истурени положаји српске војске, вишеградске лаке пјешадијске бригаде. Пењемо се уз један такав вис изнад села Пијавице. На овом истуреном положају дочекују нас командир вода Владиша Јошиловић и командир чете Милан Шушњар. Одозго се види подручје око хидроцентрале и добар дио града. Непријатељ је испред и са стране. Не мирује. Често се баш по овом положају огласи минобацачким пројектилима. Са друге, лијеве стране Дрине, између два камена точила, испод пошумљеног превоја, у воћњацима, види се, као на длану, муслиманско упориште Холујаци. Минобацачки пројектили стижу отуд, из тог села. Село је у рушевинама. Српски борци су, бранећи се, дејствовали. Непријатеља је, међутим, тешко одатле истјерати. Терен је неприступачан. Голет, рупчаге, камена точила.

Недалеко од овог истуреног положаја српске војске прије два мјесеца догодио се и један масакр. Тада кота није била запосједнута и утврђена, па је и страдало шест српских бораца и цивила.

Док разговарамо са војницима на овом истуреном положају, у шуми недалеко од нас оглашавају се рафални пуцњи. То су свакодневне чарке и провокације, такорећи нормална комуницирања између наших патрола, које обезбјеђују положај, и муслиманских патрола. Нико се, дакле, због тога не узбуђује.

Поздрављамо се са овим храбрим људима, који овдје будно бдију, и упућујемо на истурени положај у Доњој Лијески на путу Вишеград - Рогатица. То је један од моћнијих пунктова. Посаде минобацача и оклопних возила у сваком часу спремне су да дјелују и крену према још истуренијим тачкама одбране. На овом положају срећемо углавном старије људе, оне који су дали изванредан допринос борби за Вишеград. Положај доминира над великим дијелом града и околним удолинама. У земуницама и склоништима весело горе ватре. Лица бораца одморна, затегнута на новембарској свјежини.

На Боровцу

Један од најкарактеристичнијих положаја је Боровац. Командир јединице Јово Планојевић каже да се одавде контролишу простори према Добруну, Округлој и Међусељу. И овдје су искусни ратници, поред осталих: Милија Печенчић, Мићо Шијаковић, Тихомир Станчић, Боро Мијацевић, Новица Пејовић, који је у ранијим борбама рањаван, и други. Добро су се утврдили, а прије петнаестак дана из правца Власиња нападнути су минобацачима и бровинзима. То их није изненадило, као што их не могу изненадити ни евентуални нови напади, јер се одавде лијепо види највећи дио Вишеграда, сви прилазни путеви граду, хидроцентрала, чувена Мехмед-пашина ћуприја, али и доњи мост на Дрини, Бутклове стијене, одакле се, такође, с времена на вријеме, оглашава непријатељ. Земунице и ровови прилично уређени. На неким положајима, на жалост, није тако. Српски војник, као по правилу, не воли да се укопава у земљу. Остало је то из давних времена. Наслијеђено. Генетски. Српски ратник је за покрет, за акцију, није за укопавање и чмавање на једном мјесту. Нужно је, ипак, прилагодити се.

По повратку у град, у команди, сазнајем да су муслимани прије пар дана напали села Горња Лијеска и Кочарим и спалили српске куће. Такође сазнајем да је дан прије, 20. новембра, дошло до сусрета између зараћених страна којом приликом је извршена још једна од све силе апсурдних размјена које овај рат карактеришу, које му дају један потпуно нови, често несхватљиви, смисао и печат. Српска страна је муслиманској предала три жене и пет тона брашна, а муслимани су Србима вратили три "заробљене" старице и осам лешева - шест мушкараца и два жена. Женски лешеви су докторице Стојане Јојовић и бабице Љубице Кастратовић, које су погинуле 8. септембра у санитетском возилу у тунелу код Бродара. Лешеви су били затрпани, откопани за ову прилику. У јадном су стању. Обдукција ће утврдити, бар донекле, какве су тортуре преживјели док су били жива људска бића, српски борци, борци за праведну, најправеднију ствар на свијету - одбрану свога људског и националног идентитета и достојанства.

О свему овоме ми причају главни уредник РТВ Центра Вишеград Радоје Тасић и новинари Љубомир Мутапчић и Мирослав Микавица. Показују ми снимак јучерашње размјене који су направили из даљине тако што су на ТВ камеру монтирали двоглед, и упознавају са својим радом, почецима, могућностима, плановима. Са емитовањем радио-програма почели су 20. априла, а получасовног ТВ дневника 8. новембра. Радио-програм се емитује пуних 8 часова дневно. Покривају подручје вишеградске општине у цјелини, а дјелимично и подручја горажданске, руђанске и рогатичке општине.

Врло је занимљиво да прије овога рата Вишеград није имао своју радио--станицу. Ови људи су почели са аматерском радио-станицом од 0,5 вати, а сада имају радио-станицу од 300 вати на UK таласима. Могу се чути на UK таласима на 104 MHz.

Остварили су добру сарадњу са цивилним властима које су уложиле средства да се ово оствари, а ту је и привреда града која је купила опрему. Посебно добра сарадња се остварује са командом вишеградске лаке пјешадијске бригаде, Радио-Ужицем и листом "Вести". Могло би се још много учинити да постоје боље везе са министарством за информисање и околним општинским центрима. Осим три новинара, ангажована су још три техничара. Објављују репортаже са ратишта свакодневно, и за њих се може рећи да су најслушанији сегмент њихове десетосатне радио и тв продукције. Са др Караџићем имали су до сада два интервјуа, а прије неки дан и са др Кољевићем. Запажени су њихови прилози о Заводу за ментално заосталу женску дјецу. Ту сторију је преузела и емитовала и Евровизија. Њихове прилоге повремено преузимају и емитују ТВ Београд и РТВ Републике Српске.

Када сам излазио из просторија Радио-Вишеграда над градом је увелико била ноћ. Али не и мрак. По кућама упаљене сијалице, на улицама такође, на лицима људи ведрина, нада и одлучност. Ноћ сам провео у удобном бунгалову на Вилиној власи. Пуцкетала је ватра у камину, оружје је те вечери ћутало, а таласи Дрине су запљускивали, пробијајући се између стабала, обале мога сна, сан о спокојству и миру.

Драгољуб ЈЕКНИЋ

Проф. др Никола Кољевић
Члан Предсједништва Републике Српске

ЦИЉЕВИ НАШЕГ ВОЈЕВАЊА

Вјерујем да су сваком српском борцу у јеку акције циљеви наше борбе јасни као прољећно насушно сунце и једноставни као со и хљеб. У рову се зна да нам је први циљ опстанак, а онај крајњи слобода коју је Србин увијек крвљу заливао када није могао другачије.

Тек послије борбе, уз дим цигарете и ватре, почињу они друге и дуге српске приче о границама. И непријатно се чују слутни и злослутни гласови како је неко од оних "горе" неку територију "жртвовао", "издао" или чак "продао". Тако нешто се није још десило нити ће се десити, осим у главама лаковјерних и кукавица које би свој страх да оправдају туђим наводним неморалом. Шта ћемо, такав смо народ, па и себи своје гријехе морамо да понекад опростимо...

Границе Републике Српске биће оне који сами својом јуначком мишицом одбранимо и тамо гдје по Божијој и људској правди можемо стати као на своју земљу. Отето проклето, каже наш народ, а његов суд је наш врховни командант.

Но, одакле нам право на овакав циљ у земљи у којој се ни за њиву није знало да ли је Давидова, царска или спахијска? И шта све, дугорочно, подразумијева остварење тог циља? О томе вриједи прозборити коју.

Годину и кусур СДС је у Босни покушавао да разријеши кризу политичким понудама. Нудили смо им да останемо сви заједно у Југославији, равноправни и једнокоправни. Нудили смо Муслиманима "историјски споразум", и пристали да пређемо преко свега што је Косово донијело и однијело. На крају, када ништа друго није преостало, нудили смо и Хрватима и Муслиманима да се домаћински подијелимо, а да се о заједничким бригама и пословима договоримо. Па да опет живимо као људи, а не као душмани. И договорисмо се 18. марта 1992. године, али "Муслимани не одржаше ријеч", како то рече и написа Жозе Кутиљеро. Наши противници хтједоше неограничену моћ над нама, а ми само ограничену слободу. Ону коју смо тражили за себе, а били спремни да је ограничимо слободом других. Ето због чега је наша борба дубоко оправдана, колико год нежељена и трагична била. Бог нам је свједок да је нисмо ни жељели ни почели. А оно право које тражимо, никада другом народу нисмо ускраћивали. Једино слијеп и заслијепљен може да не види да Србин тражи оно што је Словенцу и Хрвату већ дато, а што Муслиман хтједе да узме само за себе помоћу завјере и преваре. Није, дакле, наша битка ни војнички осиона, ни политички амбициозна. Она је битка народа који никада није пристао да буде рајетин - и када је то физички доиста и био - па, ето неће ни сада да потоне у историјски мрак погнуте главе.

Снага нашег циља храни се, међутим, и тешким ожиљцима који изнова болно прокрвавише. Од оца је опет остануло сину да га усташе гоне, старе ханџар дивизије нови мухаџедини предводе, а старе избјеглице понављају своје мученичко ходочашће у српске крајеве. Под истом заставом и истим анти-српским савезништвом и истом идејом о Босни без Срба. Они који тек данас говоре о "етничком чишћењу" требало би да се подсјете да су Срби били први "очишћени" и да више нису они Срби који су са невјерицом и лаковјерицом догурали до руба безданица. Таква мука другог свјетског рата наставила се и у овом, са јединим битном разликом што Срби нису били затечени у предубоком сну. "Земан дошо, ваља војовати, сваки своје да покају старе" - рекао је у сличној историјској прилици Филип Вишњић. Иако ми тај циљ никада нећемо преображавати у начело како се не би даље узајамно етнички "чистили". Највећа босанска превара је била она о заједништву, управо зато што је требало да расрби Србе, по хрватском "трећинском" или муслиманском "већинском" рецепту. Зар није, онда, боље да се раздвојимо, него да једни другима паднемо у смртоносан, љепљив и крвав загрљај?

Границе Републике Српске биће оне који сами својом јуначком мишицом одбранимо и тамо гдје по Божијој и људској правди можемо стати као на своју земљу. Отето проклето, каже наш народ, а његов суд је наш врховни командант.

Свечаност поводом формирања Дринског корпуса Војске Републике Српске

ПОЧЕЛО СА ПОБЈЕДАМА СРПСКОГ НАРОДА

У сриједу 2. децембра поподне Команду Дринског корпуса у Власеници посјетили су митрополит дабробосански, г. Николај, командант Главног штаба Војске Републике Српске генерал-потпуковник Ратко Младић, предсједник владе Републике Српске Бранко Ђерић, са сарадницима. Том приликом, пуковнику Миленку Живановићу, команданту новоформираног Дринског корпуса, упућене су званичне честитке Српске православне цркве, цивилних и војних власти Републике Српске на формирању новог корпуса са жељом - како је рекао генерал Младић - да овај корпус буде снага и песница Републике Српске дуж ријеке Дрине, која је увијек била (и мора то остати) кичма српске државе.

Генерал Младић, митрополит Николај и пуковник Живановић за вријеме свечаности

- Српски народ никад у својој историји није био нападнут јачим оружјем, које до наших непријатеља долази преко признатих држава - Хрватске и Словеније, затим Аустрије, Њемачке, а у посљедње вријеме и из неких исламских земаља, међу којима предњачи Турска. Нападнути смо од непријатеља каквог нисмо очекивали, од својих дојучерашњих комшија, који су тај напад смишљали деценијама. Међутим, ми смо на овим нашим просторима формирали јаку оружану силу, која је способна да одбрани српски народ и материјална добра. У овим тешким временима морамо истрајати до коначне побједе. А она нам је на дохват руке - истакао је генерал Младић.

Обраћајући се митрополиту г. Николају, генерал Младић је поменуо да је Главни штаб Војске Републике Српске донио одлуку да се досадашња Управа за морал и информисање преименује у Сектор за морал, вјерске и правне послове. У свим војним формацијама, од Главног штаба до бригаде, Српска православна црква ће именовати своје представнике.

Господин Николај је пожелио напредак, славу и добробит српској војсци, са жељом да се овај рат оконча што прије, на славу српског војника. Као што је то увијек и бивало.

- Да је којим случајем Алија Изетбеговић ријешио национално питање муслимана, до овог рата не би ни дошло. Статистика би показала да је бар 80 одсто муслимана српског поријекла. Главни разлог што је дошло до овог рата је у томе што онај ко промијени вјеру - тај јако много мрзи, тај се вјечито доказује да није оно што је некада био, да не потиче од онога од кога стварно потиче. Кривовјерство се не може одржати без фанатизма, па је онда јасно зашто су муслимани овакви какви јесу и зашто мрзе онај народ од којег потичу.

У Власеници је боравио и совјетски љекар, хирург др Александар Козаров, који је спасио многе српске рањенике и бдио над животима српских војника. Пред његов полазак у Русију, генерал Младић му је поклонио пиштољ с посветом, а др Козирјев је, дубоко дирнут оним што се догађа, истакао:

- У Русији ћу свима причати како се херојски српски народ бори за свој опстанак и за своје границе. Уложићу све своје снаге да права истина дође међу све Русе, да наше цркве буду што ближе, да наши народи буду што ближи и да наше армије буду што ближе! Вјерујте да је сав руски народ у мислима с вама.

Командант Дринског корпуса, пуковник Живановић, истакао је да је корпус врло млад и да су почетни резултати итекако добри. Ето, за посљедња два сата добили смо још један слободан, знатно шири коридор - од Рогатице до Вишеграда. Уз то, мора се знати да Срби неће ни педаљ туђе земље. Тако је било у бившој Хрватској, тако је и сада. И у тој Сребреници 70 одсто земљишта катастарски припада Србима, иако сада ни један српски димњак тамо није читав. Али, доћи ћемо и у Сребреницу, истакао је пуковник Живановић, уз поруку свим војницима Дринског корпуса:

- Срби, издржите! Побједа ће ускоро бити наша, а мисли ваше у овим тешким тренуцима одсутне битке народа српског нека иду ка метрима напријед, никада уназад. А за Божић ћемо, ако Бог да, бадњаке побости на свим нама жељеним положајима!

Текст и фото: З. Јовановић

Војници септембарске генерације завршили обуку у Другој оклопној бригади Првог крајишког корпуса

ПЈЕШАДИНЦИ ПОСТАЛИ ТЕНКИСТИ

•Млади војници, до доласка на одслужење војног рока у бројним биткама као пјешадинци, а на фронт се враћају као чланови посада тенкова, оклопних транспортера •Непријатељ ће бити изненађен умијећем ових младих српских војника - тврде старјешине

Борбени редови Оперативне групе Добој којом командује пуковник **Славко Лисица** ових дана су освјежени. Након завршене обуке у Другој оклопној бригади Првог крајишког корпуса својим старији колегама на фронту су се придружили војници септембарске генерације у Војсци Републике Српске. Иако млади, махом рођени 1973. и 1974. године већ су искусни ратници. Већина их је редом са подручја општина Добој, Модрича, Градачац, Маглај. Сада су се вратили да се поново боре за одбрану или ослобађање својих градова и села.

- Ради се о младим људима, чији су мотиви заиста велики, који знају за што се боре - каже капетан прве класе **Мирко Васић**. То је и разлог што су за кратко вријеме веома успјешно савладали обуку на најсавременијим борбеним средствима.

До доласка на одслужење војног рока били су пјешадинци. Док су у рововима са мјештанима бранили села нису ни слутили да ће убрзо научити да управљају тенком као што је овај најсавременији М-84, или да ће пуцати из противавионског митраљеза. Наоружање су им биле аутоматске, или полуаутоматске пушке, истина и са њима непријатељу су задали много мука.

Посматрајући како тенкови и оклопни транспортери маневришу на једном од полигона Првог крајишког корпуса разговарамо са старијим водником **Душаном Самарџићем**, извођачем обуке на тенку М-84, који нам наглашава да је ово најуспјешнија генерација војника које је он обучавао протеклих година.

- Не може свако бити члан посаде овог тенка - вели Самарџић. - То морају бити одабрани момци. Уз све морају имати велику вољу да се добро обуче. А младићи из ове генерације то заиста посједују. Поручујем нашим друговима на фронту да ће ови војници бити право појачање.

Многе битке током овог рата прошао је Душан Самарџић, а посљедња је она за ослобођење Брода. Своје богато ратно искуство преноси на младе војнике. Учитељи ратника су такође ратници - старији водник **Илија Арула** (у рату још од Книна) и потпоручник **Стеван Ковачевић**.

- Пожелио бих да много оваквих војника имам убудуће у својим јединицама - говори Ковачевић. - Старјешине у чије јединице они оду имаће квалитетне возаче борбених возила тенковске нишанџије и командире возила. Они су током ове обуке доказали да могу да правилно користе, без сумње, моћне машине.

Заједно са војницима на фронт ће поново и њихови учитељи. Међу њима је и десетар **Недељко Дојчиновић**, из Обровца код Бање Луке. Каже да је за сваког војника најважније да прво савлада, односно да добро упозна тенк као борбено средство. Све остало се увјежба. Истиче да војницима често прича како треба да се понашају у одређеним, опасним ситуацијама током битака, како надмудрити непријатеља.

Војник **Драган Лазић**, из Модриче, већ је више од пет мјесеци борац.

- Велика је разлика између пјешадинаца и тенкиста - говори Лазић. - Пјешадинац сам одлучује у борби. Овдје све зависи од екипе, односно посаде. Морамо бити добро увјежбани и нико не смије заказати. Ускоро идемо на линију и једва чекамо да непријатељу покажемо шта смо научили. Сигурно ће бјежати испред нас.

Сретислав Благојевић, из околине Жепча, учествовао је у борбама против усташких снага код Завидовића. Страх је, каже, давно заборавио. Његов колега, такође тенкиста, **Славко Кућелић**, из Трњана, код Добоја, тврди да је спреман да у борбу иде са својим друговима гдје год то буде потребно. Више од три мјесеца провео је у Српској бригади Вучијак" и учествовао у борбама. У тенку је много лакше него као пјешадинац - вели Кућелић.

Возач у тенку М-84, **Саво Стојановић**, из Врањака, код Модриче, наглашава да му је обука сваким даном била све занимљивија. Тешко му је било, више необично, када су први пут изводили бојева гађања на полигону. Јер метке и гранате таквих калибара није никада користио.

Потпоручник Ковачевић је имао само ријечи хвале за војнике који су обучавани за командире, возаче, нишанџије-операторе на оклопним возилима разних врста.

Војник **Милан Суваjац** из Трњана, од марта ове године учествовао је у многим борбама у Посавину. Говори

да му је занимљивије бити возач борбеног возила него пјешадинац. Прича да су му најтежи тренуци били када су усташе спалилили Ритеше и дио Мајевца, а затим кренули према његовим Трњанима. Али успјели су да се одбране. Нишанџија **Драган Лазаревић**, из Брезика на Озрену, учествовао је у борбама када су борци и цивили успјели да пробију непријатељски обруч. Пушку М-48 замијенио је "бровингом".

- Ово је право оружје - каже Лазаревић. - Кад им ожежеш знаће добро шта су српски војници.

Много доживљаја из борби има возач борбеног возила **Вукашин Пововић**. Најдуже ће памтити онај из борби за Брод, у Ражљевима на Унки. Док се кретао у размаку са двојицом својих другова, недалеко од њих експлодирала је граната из бестрзајног топа. Рањена су обојица Поповићевих другова. Он је остао неповријеђен, а ни данас му није јасно како се то могло догодити. Тада је, тврди он, први пут осјетио страх. Истиче да су старјешине уложили много труда да војнике обуче и припреме за борбе, овог пута у тенковима и транспортерима.

За ове младиће обука је била напорна. Рат је и нема времена за губљење. И дању и ноћу су проучавали и увјежбавали руковање оклопњацима. Нико се није пожалио да му је тешко. Њихови учитељи тврде:

- Има непријатеља да изненади својим знањем и вјештином ова наша млада српска војска.

М ДИЗДАР

Сусрет на обали Дрине

СТАРИ ЈУНАК ИЗ ЗЕЛИЊЕ

• Седамдесетједногодишњи Зарија Николић командује Дринским одредом, и то врло успјешно • Старина је из прошлог рата изашао као официр, али је ускоро због љубави према Русима услиједио Голи оток • Са истог мјеста поново у борбу за слободу и част народа српског

Зарија Николић

Један од најстаријих команданата у Војсци Републике Српске је седамдесетједногодишњи **Зарија Николић** из села Зелиње на лијевој обали Дрине, између Братунца и Зворника.

Крепком старини ово је, могло би се тако рећи, трећи доживљени рат у седам деценија живота. Ратовао је у прошлом, Другом свјетском, преживио голготу Голог отока и сада ратује поново за част и слободу Српског народа.

- У устанике сам 1941. кренуо са командантом Пером Ђукановићем. И тада су муслимани уз помоћ Вермахт-солдатеске и Павелићевих усташа кренули да у име НДХ чине нечувени зулум над Србима. Тај геноцид бих, може бити, и опростио, али када су априла ове године сами муслимани кренули да у име "своје" НД БиХ униште сваког живог Србина и све што је српско, то се опростити не може, јер су достојанство и православна част Србину увијек били важнији од живота - говори стари командант.

Зарија Николић је прошлог рата кренуо у одбрану угроженог српског народа, учествовао у многим борбама. Прве године устанка устаници су 13 пута покушали да освоје Зворник. У дванаест борби учествовао је и Зарија, али Зворник није ослобођен.

- У овом данашњем, Трећем српском устанку, Зворник смо 8. априла ослободили у првом налету и овај српски градић на обали Дрине је постао симбол херојства и он никада више неће бити у рукама непријатеља. Од осталих борби у овом рату најтеже је било када су џихадусташе силовито кренуле да заузму Братунац и моју родну Кравицу. У жестокој борби смо потукли непријатеља и зауставили његову офанзиву. Било је то 28. јуна на крвави Видовдан, када је над недужним српским живљем у околини Братунца почињен невиђени масакр - са тугом и поносом присјећа се старина.

Зарија Николић је прошли рат завршио као официр. Са 6. личком дивизијом учествовао је у свим борбама за ослобођење Београда, на Сремском фронту... Када је стигла слобода 1945. убрзо су стигле нове муке, нови Заријин рат.

- 1948. године дошло до Резолуције Информбироа, многи официри ЈНА, углавном Срби, нису могли да схвате и прихвате да се морамо одвојити од братског Руског народа. Није тада била у питању никаква идеологија, него схватање и осјећање да су нам у напаћеном свијету Руси увијек били најближи. За многе од нас који смо тако мислили услиједио је Голи оток...

При првом помињању Голог отока на крепком лицу старог Зарије Николића појави се грч, у очима суза. Грч због преживљених мука, суза за многим саборцима који су тамо страдали.

- О свему могу да причам, али када се сјетим Голог отока и зулума Страшног Броза преживљени страхови и муке се поново у мени јављају. Тамо си, мој синко, имао само двије могућности: да чекаш да умреш од мука, или да се сам убијеш. На Голи оток су ме одвели са 96 килограма, а вратио сам се са 49. Међутим, ни по повратку голооточке муке нису престајала. Кад год је Страшни Броз долазио у Босну мене су затварали, јер сам за ондашњу власт био "освједочени непријатељ", а ја сам само волио браћу Русе. Тако и данас...

- Подрињци су веома добри борци - скреће тему старина, вјероватно да прекрати муке које му задаје сјећање на Голи оток. - Када су Срби ове године били натјерани да се поново бране од још једне "Независне Државе" поново смо се као и 1941. окупили на истом мјесту одакле нас је тада у устанак повео Перо Ђукановић. Момци ме изабраше за команданта и ево осам мјесеци ратујемо за коначну слободу, да сачувамо српску част. Својим војницима сам задовољан, све задатке извршавају беспријекорно, а са њима и ја сам се подмладио, бар тридесетак година. Ову борбу ми морамо добити и добићемо је, јер нас на то обавезује свијетла и света историја Српског народа.

И Подрињци имају само ријечи хвале за овог команданта, скрећу нам пажњу да је старина Зарија крајем јула био рањен и јуначки ране издржао, не престајући ни тренутка да се брине о свом одреду. О томе, Зарија, не воли да прича - кажу Подрињци, јер би то неко могао схватити као хвалу.

- А, наш командант, је заиста прави јунак - рекоше нам на растанку.

Зоран ЈОВАНОВИЋ

Сарајево пред новонајављену муслиманску офанзиву

ЧЕКА ИХ НОВИ ПОРАЗ

Муслиманске формације помпезно назване "Армија БиХ", а у суштини се ради о приватним формацијама локалних криминалаца, немају као ни до сада шанси да угрозе дијелове Српског Сарајева.

Шта ће на сарајевском ратишту донијети зима која предстоји - питање је које се може посматрати са неколико аспеката. И у политичком и у војном, и у сваком другом погледу наредни период ће бити преломан за исход рата у читавој некадашњој Босни и Херцеговини, па то, наравно, важи и за сарајевско ратиште као једну од кључних тачака за развој догађаја.

Но, кренимо од војног аспекта, односно од односа снага и могућег помјерања линија у корист ових или оних. Судећи по низу показатеља, тешко се може претпоставити да Изет-

Нећарићи: Порушени од муслиманских граната

Снимио: Љ. Бартула

беговићеве наоружане формације, помпезно назване "Армијом Босне и Херцеговине", могу ишта значајније направити. Помјерања линија фронта не долазе у обзир из најмање три битна разлога. Прво, и најзначајније - српске одбрамбене линије су веома стабилне и чврсте, а мотивација српских бораца да одбране своје кућне прагове не може да попусти ни за много дужи временски период, ни под много тежим условима и пред снажнијим непријатељом. Друго - војна организација "зелених беретки", иако би се у неким сегментима могла окарактерисати и као солидна, не може ни да се упореди са српском српском. Иако познати примјер кршења ембарга на увоз оружја у бившу Босну и Херцеговину казује да су се муслиманске формације солидно наоружале, нарочито оне на Игману, не треба испустити из вида да Сарајевом (наравно, муслиманским дијеловима овога града) харају разне наоружане банде криминалаца, пљачкаша и ситних лопова типа Исмета Бајрамовића, или већ бившег команданта Јуке. Треба споменути и све израженију дезоријентисаност и недостатак мотивације муслиманских ратника који полако увиђају да их њихови команданти гурају у смрт. Смрт која "шехите" не одводи у рај, а не доноси ни било какве конкретне резултате.

Српске издајице завршавају своју представу

Трећи фактор који говори у прилог да муслиманске формације на сарајевском ратишту немају неких већих изгледа јесте такође све израженије расуло у командном кадру њихове армије, те општа бјежанија коју из Сарајева све чешће предузимају истакнути Изетбеговићеви послужници који су заузимали високе политичке функције у муслиманској власти.

Најновији примјер хапшења члана ужег штаба Изетбеговићеве војске Јована Дивјака, те бјекство Миодрага Симовића из Сарајева, само говоре у прилог тој чињеници. Јован Дивјак је ухапшен након што је послужио сврси, а то је обмањивање грађана Сарајева и читаве некадашње Босне и Херцеговине, нарочито грађана српске националности који су остали на муслиманској територији.

Миодраг Симовић, некадашњи потпредсједник Пеливанове владе, је класичан примјер властољубивог, обманутог српског кадра који је постао жртва невиђене пропагандне машинерије, која је на све начине жељела да обмане свјетску, и што је још важније домаћу јавност, и која је на концу постала жртва својих лажи. Симовић је то поприлично касно схватио, али добро је да је уопште схватио. Схватили су то прије њега многи хрватски, па и муслимански кадрови, који су на вријеме шмугнули из Сарајева не желећи учествовати у стварању џамахирије и беспримјерном терору над Србима у Сарајеву и другим муслиманским градовима.

Најављена операција "Коверат" још једна заблуда

То су, дакле, показатељи који говоре да муслиманске "зелене беретке" не могу на сарајевском (као и на другим) ратишту предузети неке значајније акције. Не треба, међутим, сумњати да ковертирана офанзива "Коверат", коју су муслимански војни челници планирали скупа са њемачким и иранским, неће бити покушана. Заслијепљеност и затупљеност Изетбеговића и санџачке линије у муслиманском вођству је толика да ће стотине и хиљаде својих људи гурнути у сигурну смрт, иако вјероватно ни они сами не вјерују да је заузимање српског Сарајева могуће. Не треба, такође, сумњати да је акција опсежно и брижљиво планирана, али не треба сумњати ни у стручност

српског командног кадра, а о снази српске војске не треба ни говорити.

И док је акција "Коверат" још увијек у фази припреме, муслиманске снаге прибјегавају сталним оружаним чаркама на ширем сарајевском ратишту. Циљ тих провокација није само испипавање јачине наших одбрамбених положаја него и изазивање што већег броја жртава, по правилу, цивилних. То показује безброј испаљених граната по цивилним циљевима на Илиџи, у Хаџићима и Рајловцу. То показује и стална снајперска ватра по Неђарићима, Касиндолској улици, Грбавици и Врацама. Циљ је, дакле, убити што више цивила и створити мотиве за отпор међу српским становништвом. Овакви поступци, међутим, само јачају отпор и мотивишу српске борце да одбране оно за шта се боре.

"Зеленим береткама" се, у ишчекивању почетка и брзог краја офанзиве "Коверат", омакне и покоја непромишљена акција којом губе и оно што већ имају. Опредјељење Војске Републике Српске је да се брани и одбрани властита територија и да се заштите животи бораца и цивилног становништва. Међутим, када муслимански напади угрозе српске положаје и животе бораца на одбрамбеним положајима, српски борци знају прећи и у офанзивне акције.

Ако нападну нека им је Бог на помоћи

Тако је било и у посљедњем нападу муслиманских снага из Отеса на Илиџи. Српски борци у почетку овог напада нису чак ни одговарали на врло снажну ватру коју су "зелене беретке" отвориле из Отеса на Пејтон, Блажуј и Осијек. Но, када је "дара превршила мјеру" кренуло се у снажну и добро организовану противофанзиву. Резултат свега је велики успјех илиџанских бораца који су у незадрживом удару најприје неутралисали најјаче муслиманско упориште у Отесу, а затим и рутински ослободили ово насеље.

Како ће се ствари даље развијати показаће вријеме. Порука бораца са Илиџе и са свих других линија одбране српског Сарајева је позната: "Ми нећемо први нападати, али ако нас они нападну - нека им је Бог на помоћи! Проласка нема, јер српско Сарајево остаје српско!"

Горан Брацо МИХАЈЛОВИЋ

Сви способни мушкарци из спаљеног села Баћевићи код Мостара, са десне обале Неретве налазе се на фронту

НЕМАМО РЕЗЕРВНУ ДОМОВИНУ

Село Баћевићи код Мостара је на десној обали Неретве. Са узвишења изнад Мостара гдје положаје држе борци Херцеговачког корпуса види се како се у њему црне спаљене куће. До прије само шест мјесеци ту су становали искључиво Срби. Данас тамо више српска душа не постоји.

Баћевићи су најприје данима пљачкани. Одвожено је из кућа све што се дало понијети, утркивали се "представници младе демократије" ко ће више уграбити. Потом су српски домови паљени редом, густ, црн дим се дизао данима високо до неба. Било је и то мало. Након свега су стигли багери и порушили многе већ спаљене куће да се не позна да су ту била српска огњишта, и то вјековна.

Послије свега треба бити реалан и признати: шансе за повратак Срба на десну обалу зелене ријеке су скоро никакве. Можда ће се Срби на лијеву обалу Неретве некада и вратити на своја спаљена огњишта, они се бар надају, можда ће опет ту изградити своје домове. Становници Баћевића немају, међутим, право ни да се надају. Слична је ситуација и са осталим српским селима са десне обале Неретве Раштанима, Богодолом, Горанцима, Рашком Гором, Бучићима и Мећинама.

Баћевићи су међутим нешто посебно. Нико као они није се тако масовно одазвао на позив за одбрану српске Херцеговине. Сваки способни мушкарац из тога села, од осамнаест до шездесет година, је на фронту у редовима Војске Републике Српске. Одазив је био стопостотан. Један број их је био отишао у Србију, али када је агресор навалио вратили су се и они. Тако су сви до једног стали на грудобран српства и одбране отаџбине.

Са узвишења на источној страни Мостара гледају своје вољене Баћевиће, пусте и црне. Теже пада и више боли сазнање да су шансе за повратак кући, кажу сви одреда, скоро никакве, него чињенице да су домови попаљени и све, што се стицало годинама уништено. Али Србе из Баћевића та чињеница није обесхрабрила ни одвратила од намјера да се ставе у прве борбене редове.

"Могли смо сви отићи у Србију, уз изговор да немамо зашто ратовати, јер знамо да ћемо тешко икада више имати шансе да се вратимо својим спаљеним домовима. Али овдје се брани српство и Србија. Само онима које је, као нас, невоља потјерала са својих огњишта јасно је да је то заиста тако", кажу Баћевићани, уједно позивајући и све друге Србе из долине Неретве и свих других страна да слиједе њихов примјер.

"Није непријатељ", кажу ови храбри борци, "кренуо да нас истјера само из долине Неретве. Његове су намјере да нас истјера и из Србије, да уништи српски род. А, ако се будемо понашали тако да ће се свак од нас са непријатељем тући једино онда кад буде стигао до његове куће, српство је пропало. А резервну домовину заиста немамо."

Људи са презименима Голо, Шкоро, Савић, Костадиновић, Судар рекоше нам на крају: "Пренесите поздраве свим српским војницима. Нека знају да Баћевићани неће одступити. Док смо у животу непријатељ не може проћи."

Шћепан АЛЕКСИЋ

Неки су успјели да успоставе пуну државност - на крњој територији.

Милан Пантовић

Етничко чишћење и злочини у западној Херцеговини

ПРОФЕСИЈА ЏЕЛАТ

Њихова средства су мотка, опасач, нож, ударци ногама. Њихови начини уништавања су откидање дијелова људског тијела, спаљивање, бацање недотучених људи кроз прозор, суновраћивање у јаме и шкрапине.

Ни у најбољим времена није било лако Србима у западној Херцеговини, посебно у Ливну и Дувну (Томиславграду). Једна од наших најљепших пјесама управо је она о старом Вујадину, "ухићеном" хајдучком харамбаши, који, док га воде према "бијелом Лијевну", зна шта га тамо чека - пребијање и руку и ногу и вађење "очију чарних".

Методи, којима се служе непријатељи српског народа, само су, од тада, усавршавани. Догурало се до оних библијских - набијање живих људи на колац, жена и дјечице, и печење на ражњу. А, иначе, Ливно и Дувно лично сам одувијек, на сам њихов помен, доживљавао као дилувијалне крајеве, као страшна људска станишта.

Наравно, данас су ова два града у етничком смислу чисти хрватски градови. На власти су ХДЗ и ХВО. Велики утицај има и Парагин ХОС. Као и у многим другим мјестима, и овдје је оно што хосовци раде изван сваког увида и контроле.

Све до краја септембра Хрвати и муслимани били су у овим крајевима повезани чврстим нитима коалиције. Онда су те везе почеле да пуцају. Убрзо је дошло до сукоба. Муслимани су хтјели да и они учествују у власти, да се и они питају и уважавају, али Хрватима није било ни на крај памети да им тако нешто допусте. Приликом оружаних сукоба у самом Ливну један хрватски војник је погинуо, а један је рањен. Колико је муслимана погинуло не зна се, али се зна да су, одмах након тога, почела масовна хапшења муслимана. Хапшења су вршена по групама. Чим би се похапсио један број, једна група, та група би се у затвору "обрађивала", "третирала" три до четири дана, онда би ту групу пустили, хапсили нову, и тако редом.

Професионалне убице

У Ливну су Хрвати организовали наравно и полицију. Цивилну и војну. На челу полицијске управе је Станко Вргоч. У полицијском руководству као екстремисти су познати: Јозо Перић "Плави", Јозо Перић "Дебели", Јозо Ђурић "Црни", сви из Дувна, тј. Томиславграда. Ипак, најпознатији је, или боље рећи најозлоглашенији, Јозо Перић "Плави". То је џелат у буквалном смислу. Има и своју џелатску групу. Мића Марења је задужен за регрутовање нових џелата. Јозо Болотин из села Грубер код Ливна, Дражен Пезер и Миљан Бркић из Груда, Јозо Станић "Чарли" из Дувна, Жарко Анто из Сплита, Марко Пранић из Шујице, Илија Крезо, Ивица Цубела и Стипо Барун, сви из Ливна, затим извјесни Чаушевић и Хаџихајдић из Бијељине, као и још један муслиман, којега зову "Кобра", а овдје је стигао из Калесије, чланови су џелатске групе Јозе Перића "Плавог".

Свакако, какви би то били мучитељи и џелати када не би имали своје специјалне методе, своја средства за прапотопска иживљавања над недужним људима. Њихова средства су мотка, опасач, нож, ударци ногама. Њихови начини уништавања су откидање дијелова људског тијела, спаљивање, бацање недотучених људи кроз прозор, суновраћивање у јаме и шкрапине.

Војина Ковачића, Србина из Благаја код Купреса, старог 50 година, убили су моткама и ногама, а потом мртво тијело замотали у ћебе и бацили. Мехмед Ибрахимовић, члан џелатске групе, лично је спалио Милана Ждеру из села Грубер код Ливна. Кроз прозор су бацили испребијаног Милана Вујановића. О њиховим злочинима, међутим, тек ће имати шта да се сазна. Али већ сада се зна да су до сада ликвидирали најмање 40 Срба из овога краја. Дванаест Срба из Книна (и Крајине), као и Милана Бајала из Ливна, бацили су у јаму звану "Бездан" у селу Рујан.

Ваде и српске кости из јама

Занимљиво је да се међу овим крвницима налази и један Нијемац, звани "Швабо". Он је, по налогу шефа групе, убио два Хрвата који су се опирали убијању и уништавању Срба и њихових породица.

Срба, иначе, у овим крајевима више нема. Не на слободи. Има, међутим, у логору у који је претворена Основна школа "Иван Горан Ковачић" на Загонима код Ливна. У том логору се налази око 800 српских душа. Србе из логора тјерају да откопавају српске гробове по српским гробљима и да ваде кости покојника. Те кости се просто потом разбацују. Чак логораше Србе тјерају да се спуштају и у јаме и да и отуд, из јама, ваде кости Срба у те јаме побацаних за вријеме прошлога рата, те да и те кости расијавају и уништавају. На тај начин желе да очисте своју "хрватску земљу" и од српских гробова и костију.

Шта су друго могли и очекивати потомци старог Вујадина? Епске пјесме су увијек говориле о ономе што је било, али и ономе шта нас чека ако не слушамо и не памтимо шта је било. И тада су, у та стара времена, Србе тукли и мучили, били они хајдуци или јатаци, а српски народ на овим просторима није ни могао бити нешто друго до ли хајдучки или јатачки, а то, ево, чине и данас, и то још страшније, безнадније.

Али ако је издржао стари Вујадин и није одао ни јатаке ни друге хајдуке, у ливањском истражном затвору није издржала 47-годишња учитељица Мира Радета. Она је издала све Србе за које је знала или претпостављала да имају оружје, а тако су се понијели и неки други ливањски Срби који су прије рата србовали и важили за великосрбе.

Иначе, истражни затвор у Ливну је мјесто за најгора, звјерска испољавања истражитеља. Капацитет затвора је 70 људи. Људе доводе по смјенама, бију и муче. Посебне резултате у мучењу постиже џелатска група Јозе Перића "Плавог".

На овом простору у јединице ХВО мобилисани су сви мушкарци старији од 16 година. Ту је концентрисано и неколико јаких јединица регуларне војске Републике Хрватске. Конкретно, овдје се налази већи дио Загребачке бригаде, која је, то се зна, елитна бригада хрватске војске под директном командом Главног стожера, а ту су још Вуковарска и Сињска бригада.

Ове бригаде су распоређене на подручјима према српским територијама - према Републици Српској и Републици Српске Крајине. Главнина снага је лоцирана на правцу према Купресу (у селу Шуњица). Добро су наоружане. Посједују тенкове типа "леопард" и ракетне системе "стингер". Комплетну логистику пружа Република Хрватска. Управо ово подручје је логистички најбоље снабдјевено опремом, оружјем и муницијом.

Да се у овом дијелу западне Херцеговине налазе јаке регуларне војне јединице Републике Хрватске, познато је свима у свијету, као што је знано и остало. Али свијет жмури пред свим оним што чини Република Хрватска. Не треба бити нарочито мудар па схватити да је то жмурење исто онакво какво је било и пред избијање другог свјетског рата. Тада су за све окривљавали Совјетски Савез, данас Србе, Србију и Југославију. Тада су Њемце усмјеравали на СССР, данас на Србе усмјеравају Хрвате, муслимане, шиптаре. Хрвати иду корак даље. Пошто су готово стопроцентно очистили западну Херцеговину од Срба, у припреми је и етничко чишћење од муслимана. Само је, чини се, питање времена када ће логор у ОШ "И. Г. Ковачић" умјесто Срба, којих неће бити, испунити муслимани.

Драгољуб ЈЕКНИЋ

ГРЕШКА У РАЧУНУ

Српска војска васкрсла је стару славу и показала се довољно јаком, одлучном и чврстом да заштити свој народ. Босна је требало само да послужи за ломљење Срба, али посве непланирано зуби су поломљени на њој.

Крв и пепео по српским селима, знани тамничари и мучитељи. И непресушна мржња. Све као и онда. Исте оптужбе, исти непријатељи и непромијењена Европа. Њене берзе не признају неправде, из салона њене дипломатије протјеране су емоције. Све људско се слило у новац, он значи моћ. Моћ је друго име за силу. Сила никог не моли; у њој је и "правда" и "демократија", "Човјекољубље"... Све је то овога часа отишло у Њемачку!

Срби имају искуства са силницима. У томе је њихов "гријех" и овога времена. Привржени правди и истини, несвикли додворaштву гласно су први проговорили. Праве појаве су назвали правим именом. Крвави трагови из прошлости исувише су свјежи да би било тешко препознати прокључали реваншизам из "црно-жуте" монархије. И заставе свеца Мухамеда. И први се супротставили томе. Још једном - на свој понос. И само наизглед против свих, јер испод "опште" анатеме бачене на Србе кључају процеси, непомирљиви интереси и само је питање времена ко ће бити следећи Срби. Русима већ раде исто. Уз заједничке непријатеље и судбине Руси имају само једну израженију особину. Неко рече да по њој личе на велико звоно: споро и тешко се покрећу, али се онда силно и далеко чују! Нису ови наводи у служби охрабрења Србима. Није ни потребно! Нити заваравања - борба је била једини пут. Али је потребно изаћи са ових наших простора да би се разумјело с киме заправо ратујемо. Јер **ови овдје** су и овога пута господари само своје мржње и заблуда.. Послушници који од свеколиких досљедности знају само за једну: лакејство. И, да није великих свјетских ломова и насртаја, не би можда у потпуности ни знали колико се стварно разликујемо. Али, ово је већ трећи пут и дефинитивна потврда: праштањем би нас нестало. Потрошили смо своју корпу илузија и крваво платили сазнање: заједно више не можемо!

На Игману ових дана њемачки инструктори и генералштабни официри. У граду подно ове планине срушена је Спомен-плоча Гаврилу Принципу. Моћним компресорима уклоњене су и познате стопе великог српског сина. Шуцкори су се опет разгмизали. Башибозук је поново забалавио. Руља себе претенциозно назива армијом. Њен елитни дио чини "вреднији" сој: криминалци и шверцери. Празина до Празине.

Армија у туђој шаци, у туђим гаћама, са туђим следовањем у торбици. Само је мржња аутентична. Онда се није чудити што таква "армија" за побједе проглашава покоље. Масакрирани српски цивили у Чемерну су једна таква "бриљантна побједа", баш као и бројне друге у власеничкој и зворничкој општини, а које велича и званично гласило Алијиних аскера у Тузли. Треба ли јачег и директнијег признања да је стварни мотив те и такве борбе усмјерен првенствено на уништење једног комплетног народа. "Армији" која нема ничег војничког у себи и није се баш чудити: из соја без поноса, не може га имати чак ни толико да призна пораз. А, газде су нестрпљиве. И незадовољне! Правдања не вриједе, јер и Нијемци и Турци и Мађари знају много боље од Срба колико је само оружја стигло босанским муслиманима. Зато и "кукњава" да се скине наводна забрана на његов увоз звучи смијешно. Незадовољни су и надолазећи сљедбеници "светог рата" из арапског свијета: инстант нација-вјера коју затичу овдје ипак није оно што желе. Зато и вјешто скривени међусобни сукоби више нису тајна. Као ни то да су такозване муслиманске оружане снаге поражене и да би са одласком формација Републике Хрватске у "лијепу њихову" то значило и крај рата у бившој Босни и Херцеговини. Ако иза силних ријечи о миру које фабрикује европска господа уопште стоје такве намјере. Миротворство би требало да искључује једностраност. Миротворство подразумијева барем право српском народу да постоји. Добра воља претпоставља осуду злочина који му се чине. Добра воља је и када би се признало да нису патње само у Сарајеву и да тренутно у Србији постоје најмање два града која чине српске избјеглице. Стварност, по свему, каже да нема те добре воље.

Постоје планови и сценарији којима истина само смета. Ма колико савршени били планери и штабови ипак знају гријешити. Потцијењена је снага српског народа у бившој Босни и Херцеговини. Или његова војска, свеједно. Велике побједе, војничка вјештина, а све стечено у кратком року, помрсиле су тај рачун. Српска војска васкрсла је стару славу и показала се довољно јаком, одлучном и чврстом да заштити свој народ. Босна је требало само да послужи за ломљење Срба, али посве непланирано зуби су поломљени на њој. Пријетње нас само јачају, а и моћни знају да цијене и уважавају туђу силу, одлучност и понос. И из Вашингтона већ стижу помирљивији гласови. И правда и вријеме на нашој су страни. Још само да Алија прогледа и увиди да његово вријеме заваравања истиче.

Ристо МОТИКА

Млади регрути Војске Републике Српске

Коридор - други пут

БИТКА ЗА "ПУТ ЖИВОТА"

•Располажемо сасвим поузданим информацијама да су војне и политичке врхушке Загреба и Сарајева одлучиле да, офанзивом коју су назвали "Последња шанса", пресијеку Коридор, каже пуковник Новица Симић, командант Источнобосанског корпуса •Коридор заједничким снагама бране јединице Првог крајишког корпуса, Источнобосанског корпуса и милиција Републике Српска Крајина •Неизбјежна офанзива на проширењу "Крајишког коридора живота".

Натуштило се небо над Посављем, што од суморних каснојесенских киша, што од ватре топова и експлозије граната, притисле недаће Посавину пријетњом непријатеља да из њених њедара отргну Републици Српској и Србима оно највредније што су крвљу и жртвама изборили - крајишки коридор живота.

- Располажемо сасвим поузданим информацијама да су војне и политичке врхушке Загреба и Сарајева одлучиле да, офанзивом коју су назвали "Последња шанса", пресијеку Коридор. Ова офанзива најављивана је и припремана још од августа мјесеца. Ми смо им ситуацију донекле "олакшали" ослобађањем Брода, јер су сада у могућности да на територији Орашја концентришу огромне снаге, практично највећи дио формација ХВО-а и регуларне хрватске војске, које су пред нашим снагама напустиле бојишта Оџака, Дервенте, Брода, Јајца, каже пуковник Новица Симић, командант Источно-босанског корпуса и додаје:

пуковник Новица Симић

"Ми ћемо коридор бранити и одбранити, имамо довољно снага за то, јер овдје је битка за опстанак Републике Српске".

- Овдје се брани Крајина, каже стасита и угледна момчина, Дамир Удовчић, припадник 16. крајишке бригаде, ударне и једне од најбољих јединице Војске Републике Српске. Они мисле да могу нешто урадити, али што се нас тиче, једино треба на вријеме да почну са припремама за бијег преко Саве. Коридор неће пасти. Мраз, кажете? Па, штипа за образе, каљаво је, али ми смо Крајишници, одмахује руком Дамир из Бања Луке и наставља стражарење погледа упртог у посавске нигдине, док киша неуморно кваси већ раскаљану иловачу.

Немогућа рачуница

Као и раније, кад су интереси борбе против Срба тако налагали, и у офанзиви пресијецања Коридора, већ значајно уздрмана, поново је актуелизована муслиманско-хрватска коалиција. И то на највишем нивоу.

Туђман рачуна да би пресијецањем саобраћајнице Крајина - Савезна Република Југославија, могао знатно "омекшати" книнске Србе и то пред истек Венсовог плана, не би ли на тај начин, варком, повратио оно што је у рату са Србима изгубио. Латинском превејеношћу "отац" хрватске нације стога и одуговлачи отварање ауто-пута Београд - Загреб, пошто је дуж спачванских шума размјестио своје "далекометно топништво" за артиљеријску подршку офанзиви на Коридор.

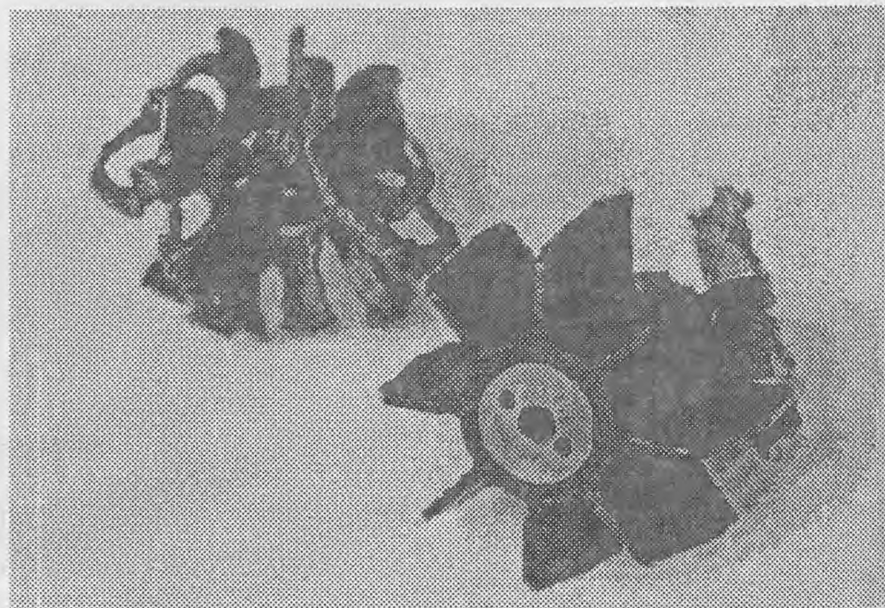
Изетбеговићева рачуница још је провиднија. За Алију је од пресудне важности неутралисање снаге Крајине и слабљење Првог крајишког корпуса, објективно најјаче војне формације на просторима бивше Босне и Херцеговине, да би одржао своју "филџан" државу, или евентуално покушао спасити пропали пројекат независне Босне. Уз то Алијиној, јако малој али "сувереној" држави, хитно треба краћи пут за доток роба и оружја са Запада а "муслимански" коридор требало би да иде преко Орашја, Брчког и Градачца према централној Босни.

Офанзива "Последња шанса" планирана је из три правца, Орашја, неослобођених дијелова брчанске оптшине и из Градачца, практично са лијеве и десне стране крајишког коридора живота, уз дионицу пута од Обудовца до Брчког, гдје је коридор најужи.

Плаћеници свих земаља...

Док Срби за одбрану свога коридора живота имају само себе и срце јуначко,

Мине арапског поријекла

Побијени Срби пронађени у каналу поред рафинерије у Броду

за хрватско-муслиманску офанзиву на Коридор у Орашју, Градачцу и околини Брчког сјатио се сав шљам са хрватског и босанско-херцеговачких ратишта потпомогнут страним олошем из лучких подземља Амстердама, Марсеља, Белфаста...

Алија више и не крије да се у такозваним оружаним снагама Босне и Херцеговине боре исламски плаћеници који су дошли да "на тлу Босне бране ислам од невјерника". Ратници џихада дојездили су из Ирана, Афганистана, Саудијске Арабије, провјерени у свим врстама звјерстава и радо би да на колчевима виде одсјечене српске главе.

О учешћу страних плаћеника Команда Војске Српске располаже сасвим поузданим подацима. У последњим борбама за одбрану Коридора заплијењена је документација 108. бригаде ХВО, која дјелује на територији брчанске општине, у којој недвосмислено стоји да у саставу поменуте бригаде специјалном диверзантском групом командује извјесни Дејв Стоун, држављанин Енглеске. Поред Стоуна, групу сачињавају Стив Хејдик из Блекпала, Том Вудс из Лондона, Рон Переверсоф из Ванкувера, Џон Ролт из Сток ен Трента, Дејв Даксбери из Акрингтона и Радек Кашпер из Прага, сви су били припадници Легије странаца. Свједочанства размијењених Срба, који су били у затворима Градачца, муслиманским и хрватским насељима из околине Брчког и Орашја, указују да поменуте групе нису једине, а заједничка команда хрватске војске за Посавину и Славонију, оформљена септембра мјесеца у Славонском Броду, у Орашје је пребацила и специјализоване групе за руковање хемијским средствима.

Испостава Главног стожера Хрватске Војске за Посавину и Славонију у Орашје је распоредила своје четири бригадне постројбе - винковачку, сплитско-загребачку, ријечку и загорску, и специјализовани батаљон војне полиције из Ријеке, којему је главни задатак да спречава дезертерство хрватских војника.

У Орашју су, као подршка офанзиви на Коридор, поред домаћих 104. и 106, стациониране и 101., 102., и 105. бригада ХВО-а.

Наелектрисано небо Посавско

"Муке по Посавини" трају мјесецима, од првих дана рата и дугих мјесеци чекања да са запада дођу браћа Крајишници, а задњих мјесец дана небо над Посавином као да је прокључало.

- Туку сваки дан, засипају нас гранатама. Одакле? Одсвакуд, из Славоније, Жупање, Бошњака, из Орашја, Оштре Луке, Домаљевца, из Градачца. Не знаш, дијете, одакле стижу, али је тешко. Најтеже је кад пуцају из оног... како се зове... ВБР-а, ко ће да зна сва та оружја. Како живимо? У подрумима, ко има подрум, скривамо се гдје ко стигне, кад престане пуцњава излазимо да нахранимо стоку, урадимо најнужније и опет у склониште. Ни у кући нисмо сигурни. Двије жене су већ погинуле у кућама, пала граната на кућу и готово. Сваки дан неко погине од гранате, прича крепка Обудовљанка, бака Мићић, која у подруму своје куће угошћава петнаесторо комшија.

Број цивилних жртава у задњих мјесец дана порастао је до размјера трагедије. Двадесетпети новембар у Обудовцу ће остати заокружен црним словом: тога дана у дворишту своје куће заједно су погинули Војислав Наранџић и његова четрнаестогодишња унука Спаса, а у селу је рањено још осморо цивила.

- Зашто не бјежимо, пита се заједно са нама бака Мићић, зато што вјерујемо у нашу Војску, стижу нам у помоћ војници са свих страна, из Крајине, Книна, Семберије, има и наших Посаваца, ваљда ће и то Орашје ослободити. Иначе, нема нам живота овдје, овако још дуго не можемо.

Битка за коридор - други пут

Коридор који спаја западне са источним српским земљама за двије крајине представља кључ опстанка, те га стога Крајишници и зову Коридор живота.

Стотине младића у најбољим годинама пало је у операцији за пробијање коридора у јуну, а свих наредних мјесеци момци из Крајине и Посавине буквално су својим тијелима бранили тај пут живота. Јер сви путеви из ове двије крајине воде никуда само овај има своје одредиште.

Због тога у Команди Српске Војске ни једног тренутка нису олако схваћене хрватске пријетње о пресијецању Коридора и војничке припреме за такав корак. На вријеме је "прочитана" хрватска намјера да се Коридор нападне тамо гдје је територијално најужи, на дионици пута од Обудовца до Брчког те су у Посавину упућиване снаге да на вријеме осујете покушаје хрватско-муслиманских стјегоноша смрти. Донесена је одлука - **коридора или неће бити или ће бити и шири и безбједнији.**

У Посавини су за коначну битку за Коридор сконцентрисане огромне снаге. Никад посавском равницом није марширало оволико војника, јунака из бројних окршаја од Книна до Брода. Са страхопоштовањем народ гледа милицију Републике Српска Крајина, популарне "Книнџе", стасите момке из 16. крајишке бригаде, Маузерове гардисте, Бањалучане, Приједорчане, Козарце, шапуће о доласцима генерала Талића и Мартића, осјећа се атмосфера велике битке. Овдје у Посавини треба да се ријеши опстанак најмлађе српске државе на Балкану - Републике Српске.

- Одбијамо нападе непријатеља, повремено предузимамо и контраоперације мањег интензитета, "опипавамо пулс" непријатеља, који због бројних пораза и великих губитака постаје све нервознији и припремамо се за муњевиту контраофанзиву. Са Орашјем нема погађања, због безбједности Коридора и овога народа који живи у Посавини, граница мора да се успостави на Сави, истиче командант Источно-босанског корпуса пуковник Новица Симић, који је у Посавини од првих жестоких напада на линију одбране коридора крајем октобра.

Радмила ЖИГИЋ

Подвале

УПОТРЕБА РЕТАРДИРАНОГ

"Ераку сам, док је био у затвору овдје у Вогошћи, био собни старјешина. Сигурно се ради о неурачунљивој особи. Никада није дјеловао нормално, чак ни када сам му, као собни старјешина, давао храну"

Изненађени смо изјавом Борислава Еракa на сарајевској Телевизији. Зашто је тако говорио не знамо, али тврдимо да све што је рекао о генералу Мекензију и наводном постојању јавне куће овдје у Вогошћи, гдје се ми тренутно налазимо, чиста је измишљотина и најобичнија лаж. Жељели бисмо ово потврдити и сарајевској телевизији и свима онима који ових дана блате и нападају генерала Мекензија и многе српске борце!

Ово су изјавили муслимани - заробљеници у затвору у Вогошћи. Сви они, а разговарали смо са 11 заробљеника - муслимана, који се овдје налазе на радној обавези, негирају да се у затвор наводно доводе и силују муслиманске дјевојке и да је ту "често свраћао и сам генерал Мекензи", високи канадски официр, бивши командант снага УНПРОФОР-а за територију бивше БиХ.

"Борислав Ерак донедавно је и сам био заточеник овога затвора, јер у њему бораве не само муслимански заробљеници, него и криминалци и српски борци који су се огријешили о закон", каже управник затвора Небојша Шпирић.

И он је негирао изјаве Борислава Еракa, који је прије неколико дана, као заробљеник муслиманске војске у Сарајеву, дао телевизији Сарајево, о томе да је бивши угоститељски објекат "Код Соње" претворен у јавну кућу и да је у њу долазио и сам Мекензи.

Зашто је то рекао тешко је одгонетнути. Тек, лаж коју је изрекао, а коју су муслимански, а онда и многи други свјетски мас-медији пренијели и искористили за антисрпску пропаганду, наишла је на осуду вогошћанског становништва, укључујући и муслимане који живе са Србима у овом мјесту.

"Све што је рекао у микрофоне и пред камерама телевизије бивше Босне и Херцеговине чиста је лаж", изјавили су сви углас. Наводе и аргументе.

"Мекензи никада у ове просторе није залазио. Нисам сигуран да ли је уопште и долазио у Вогошћу", тврди господин Шпирић, управник затвора.

Није, дакле, тачно ни име управника које је јавности саопштио Борислав Ерак. Пред муслиманским тв-камерама рекао је да се управник зове Бранислав Влачо.

Није тачно ни презиме овог лажног свједока. Муслиманска телевизија гледаоцима га је представила као Борислава Херака. Он, чак, није Херак, него - Ерак.

Није тачно ни то да су Ристо Пуставук, Раде и Драган Вињеш и Миро Вуковић пријатељи Борислава Еракa.

"За мене је, сазнајем, изјавио да сам био угоститељ и да имам мотел близу Вогошће у којем се, такође, силују муслиманке. Па, ја никада нисам био угоститељски радник - негира Миро Вуковић, српски борац из Благовца код Вогошће, до пред рат радник фабрике "УНИС", у Вогошћи.

"Господин Мекензи никада у овај затвор није дошао. Тврдим то одговорно и властитом вољом без икаквог притиска", каже Џемал Панџић, заточеник из Нахорева, до пред рат возач директора листа "Ослобођења". Тврди, такође, да се објекат у коме борави као заточеник на радној обавези, и не може назвати затвором и да има исти смјештај и исхрану као српско особље.

Исто тврде и Едхем Мухаремовић, Омер Черимагић, Расим Чанџић, а Мухамед Рухотина каже:

"Овдје сам више од шест мјесеци. Праг ових простора није прешла ниједна муслиманска жена или дјевојка. Заправо, морам се исправити, два мјесеца овдје је са мужем и сином, у посебној просторији, боравила Хата Балишић. Син јој се звао Армин, а мужево име сам заборавио. Размијењени су. Тврдим, само је Хатина нога прекорачила ове просторе од муслиманки. Све остало су чисте измишљотине."

"Радије бих причао о нашем животу у овим просторима и условима у којим боравимо. Ерак прича о најобичнијим глупостима. За њега сви знају да је умно поремећена особа, а и сам је био у овом затвору и издржавао казну", говори Зејнил Мухаремовић.

Ко је, заправо, Борислав Ерак?

Најкраће, у Вогошћу је дошао почетком рата као избјеглица из Бућа Потока, сарајевског насеља гдје претежно живе муслимани. Рођен је 1966. године. Они који га нешто боље познају тврде да је ријеч о психопати и ментално ретардираној особи. Био је склон физичким обрачунима и крађама. У једној прилици покушао је, због најобичније шале, да пуца на једног српског борца. Управо из безбједносних разлога надлежни српски органи привели су га у вогошћански затвор, у којем је недавно боравио седам дана.

Оптуживање Срба је прикривање властитих злочина: Купрес мај ове године

Срби у Вогошћи тврде да баш због тога није био у српским војним јединицама, па су његове приче о наводним злочинима које је починио чиста измишљотина.

"Истог дана након издржане казне заједно са Сретком Дамјановићем и његовом супругом Надом, такође деликвентима, са којима је издржавао казну затвора, украо је путнички аутомобил 'голф' и из Вогошће побјегао пут Илиџе, наводно због 'провода и живота'", објашњава господин Шпирић.

Бјежећи од српских бораца и вјешто заобилазећи њихова упоришта, Борислав Ерак је, заједно са брачним паром Дамјановић, заустављен на муслиманској барикади код Сокоља, у западном дијелу Сарајева и тако доспио у муслимански затвор.

"Ераку сам, док је био у затвору овдје у Вогошћи, био собни старјешина. Сигурно се ради о неурачунљивој особи. Никада није дјеловао нормално, чак ни када сам му, као собни старјешина, давао храну", каже Зијад Селмановић, један од муслимана - заробљеника.

Сличну "дијагнозу" дао је и Салих Шехић, такође један од муслимана који се дружио са Ераком.

Је ли, уистину, Борислав Ерак неурачунљива особа која је наивно доспјела у муслимански затвор, у којем су га чекале силне патње и страдања као и хиљаде Срба који су заточени у бројним муслиманским затворима, тешко је, ипак, тврдити.

Оно што је извјесно јесте да као и сви други покушава спасити живот. Срби у Вогошћи тврде да је то, уз велика батињања и мучења, чији су се трагови могли примијетити и на тв-екрану и мотивисало монструозну причу Борислава Ерака о "српским злочинима" и "нечасним прохтјевима" високог канадског официра, за кога је, овим поводом, генерал Сатиш Намбијар рекао да је "врхунски професионалац и изузетно нормалан човјека".

Било како било, "случај Ерак" постао је тема седмице свјетских медија који су се утркивали ко ће га што боље искористити у пропагандној еуфорији и систематској сатанизацији Срба.

Надлежни у Вогошћи, али и у српским круговима у Сарајеву, кажу да би због истине и новинарског професионализма, чиме се западни медији пословично диче, било поштено да дођу у Сарајево и да одговоре потраже на лицу мјеста, а не да преносе непровјерене информације и изнуђена признања, лажи и измишљотине муслиманске пропаганде.

Милан НОГО

Исповијест човјека који је преживио два муслиманска затвора у Сарајеву

СРЕЋОМ НИСАМ ИМАО ЗЛАТАН ЗУБ

"У тој просторији која је представљала страву и ужас лежали су људи пребијених ногу и руку, поломљених ребара, зуба, разбијених глава..." - описује злогласни сарајевски затвор на Тргу ЗАВНОБиХ-а Србин Ч. Ч. (пуно име из безбједносних разлога не смијемо објавити).

Као и већина сарајевских Срба, након што му је неколико пута претресан стан, ухапшен је 22. јуна у том истом свом стану без икакве оптужнице. Одвела су га четворица припадника тзв. ТО бивше БиХ у затвор на Тргу ЗАВНОБиХ-а гдје је у просторији од двадесетак квадрата затекао 52 заробљеника - од чега 17 жена!

Прије уласка одузели су му све личне ствари: прстен, сат, девизе, новац, документе...

А онда - наређено му је да зине да би Изетбеговићеви полицајци видјели да ли има који златни зуб да би га извадили. Имао је среће. Није имао златних зуба.

"Исљедници" су онда тражили да призна да је четник. Кад је то одбио почело је ударање кундацима, пиштољима, дрвеним и металним палицама - све док се није онесвијестио. Немилице су га тукли Самир Крушко, Сенад којег је познавао раније из виђења и још двојица непознатих.

Након што се Ч. освијестио услиједило је ново батињање. Још жешће.

"Ставили су ми палицу у уста да не могу јаукати, а њих четворица су ме јахали као коња. И тукли чим су стигли... Добио сам контузију бубрега. Почео сам мокрити крв. Али... Туча је понављана редовно између један и три сата ноћу. Неки затвореници, као извјесни Драшковић, та батињања нису преживјели."

Многе затворенике су ноћу одводили на Алипашин мост и тамо их убијали. Вративши се назад, немилосрдне убице су се хвалисале:

"Да видите како ћетници пливају Миљацком. Тако ћете и ви."

"Специјалитет" мучитеља био је пуштање крволочних паса на несрећне затворенике. Ч. је од свих заточених најчешће био изложен оваквом третману.

Затворенике које су ноћу тукли дању су у групама по 30 водили на прву борбену линију као живи зид за "зелене беретке", или су копали ровове и радили друге послове.

Послије девет дана проведених у импровизованом затвору на Тргу ЗАВНОБиХ-а на Алипашином пољу Ч. је пребачен у бившу касарну "Виктор Бубањ".

Насиље није ни престало, ни јењало.

Угурали су га у ћелију у којој је већ било 12 затвореника тако да је на сваког долазило једва пола метра простора.

Батињање су овдје замијенили гладовање и језива прљавштина. Појавиле су се уши и гњиде, те су их све ошишали. Затвореници су дневно добијали 130 грама хљеба, ујутро чај обавезно без шећера, а поподне млаку воду са парадајз-пиреом. За 53 дана, колико је остао у злогласном затвору бивше касарне "Виктор Бубањ" Ч. је изгубио 32 килограма на тежини! А након 32 године живота у Сарајеву изгубио је све што је стекао.

Остао му је живот и размишљање о људима с којима је до недавно заједнички живио и од којих је сад срећом довољно далеко.

А шта је остало Србима у том дијелу Сарајева?

О чему они да размишљају?

Н. Е.

"СРНА" ЕМИТОВАЛА 10.000 ИНФОРМАЦИЈУ

Српска новинска агенција ("СРНА") емитовала је 27. новембра 10.000-иту информацију. У скромним и тешким ратним условима агенција је почела са радом 7. априла на Палама. За протеклих седам и по мјесеци рада агенција је у просјеку својим корисницима слала више од 1.300 информација мјесечно, настојећи да јавност што објективније информише о догађајима, нарочито са ратишта бивше БиХ. Истовремено, агенција је образовала и широку дописничку мрежу у Републици Српској, Републици Српској Крајини, Савезној Републици Југославији, као и у све већем броју европских и свјетских земаља.

Н. Е.

Бр. 10000-09
23. 11.
САРАЈЕВО
СРПСКА НОВИНСКА АГЕНЦИЈА SERBIAN PRESS AGENCY "SRNA" СРНА

Један дан са српским борцима на брду Хргуд изнад Стоца

ГЛЕДАЈУЋИ ДОЉЕ НА ДРУМОВЕ

"Погледајте оно тамо је село Црнићи у Дубравама. Видите у селу католичку цркву. Прије скоро двадесет година у Брозово вријеме отпочела јој је градња, неколико година послије појаве такозваног мас-покрета у Хрватској. Кров јој има облик усташке капе"

Хргуд. Ономе ко се попење на то брдо изнад Стоца, на надморску висину од преко 1100 метара, чини се да је на крову свијета. Доље у кањону, као на длану Столац. Висинска разлика од првих кућа до врха брда је преко километра. Човјек кад се испење на ту висину и погледа доље на кањон и Брегаву, чији шум допире све до врха брда, хтио то или не, сам себи личи на птицу. Ако је већ тако, српски борци који држе положаје на Хргуду, могу бити само соколови. Послије заустављених жестоких напада агресорске хрватско-муслиманске војске у последњој офанзиви то име им приличи још и више.

"Када су нас засули гранатама све се димило од експлозија", прича борац Ратко Милићевић из Звијерине код Билеће. "У једном тренутку ништа се није видјело од експлозија граната и прашине која се дизала. Чинило ми се да ће ме прашина угушити. Један старац, избјеглица из Поплата, пошао за кравама. Падају гранате на сто метара око њега, а он се не склања него довикује да се не дамо и обавјештава нас одакле се испаљују гранате. А хаубице не престају тући, лете камење и земља на све стране, засипају нас, све подрхтава."

Борац Милован Михић из Берковића је пјешадинац. Управо на десном крилу, гдје се налазила његова група, упоредо са артиљеријским, текао је напад хрватско-муслиманске пјешадије. Понављао се неколико пута у последњој офанзиви.

Тешка категорија брани Херцеговину

"Нападали су они нас и прије, али никада до сада тако јако и са таквом упорношћу. Са сјеверне стране су нас напали пјешадијом одакле су то једино и могли, јер је са јужне и западне, због неприступачности, то тешко било извести. Напали су нас великим снагама и опет нису прошли. Нису они неки борци кад наиђу на тврдо, а велики су борци када се треба иживљавати над незаштићеном и недужном српском нејачи. Учествовао сам у августу и у борбама у Стоцу и имао прилику и тада увјерити се да Хрвати, а поготово Муслимани, немају неких особитих борбених квалитета", каже он.

Са њим су и борци Љубо Пудар из села Локве у Дубравама, прогнан са свога вјековног огњишта. Ту му је и син Јово, младић као од брда одваљен. Био је боксер бањалучке "Славије", тешка категорија. Рат је прекинуо његову спортску каријеру. Одбрана српске Херцеговине била је прећа од бокса.

Ту су и борци Борислав Јањош, Миладин Граховац, Миливоје Михић-Бели, Љубомир Рупар, Слободан Карић, Светко Пиљевић, Радивоје Самарџић, Велибор Џомбета, Зоран Вучуревић и многи други. Двојица момака личе један другом као јаје на јаје. То су Зоран и Горан Вучуревић, браћа близанци, кршни херцеговачки момци у рату рано сазрели. Тек им је по деветнаест година, а њихова озбиљност и одлучност улијевају повјерење.

Усташка капа - кров цркве

Сви они будно гледају доље на котлину и друмове којим се крећу хрватске и муслиманске снаге. А са Хргуда се види све до мора, које се тога дана у даљини бљескало на сунцу. Метковић и сва насеља између тог града и Чапљине виде се као на длану. Читаве Дубраве се виде.

"Погледајте", каже Милован Михић, "оно тамо је село Црнићи у Дубравама. Видите у селу католичку цркву. Прије скоро двадесет година у Брозово вријеме отпочела јој је градња, неколико година послије појаве такозваног мас-покрета у Хрватској. Кров јој има облик усташке капе. Знали су то и људи из власти, али нико није ни увом мрднуо. Могли бисмо је топовима лако срушити, али чему то? А пођите па погледајте православне цркве у долини Неретве. Нема више ниједна читава. А Срби, свијет каже, агресори и криви за све."

Борци Бране и Нино Џелетовић, Блажо Ивковић, Никола Носовић, Раде Вујовић и Баћа Звијер, сви Билећани, кажу, увече на положају, док мраз стеже, најчешће гледају како се у даљини сјаје свјетла градова и села у долини Неретве, све до Метковића и Опузена. Најтеже је ипак борцима којима су доље, поред друмова што вијугају, остале сада спаљене куће, имања, све што су годинама стицали. Још теже је онима којима је доље у котлини остао понеко од чланова породице.

Капетан Слободан Курилић прича:

"Гледао сам одавде са висова како ми гори кућа. Жалостан је то осјећај, не бих пожелио никоме да то доживи."

Желећи се заштитити од зиме и кише борци су усред шуме и по увалама изградили мале кућице. Чудни су то грађевински објекти. Урађене у комбинацији камена, земље и грања подсјећају из даљине на огромне шумске печурке. А унутра пећи направљене од бачви, земљани под, таван од дуплих храстових стабала ради заштите од граната, дрва... права домаћа атмосфера. Ту је и хљеб, примитивни кревети, конзерве, а просторије освјетљава жижак који плива у стакленој тегли пуној уља. Све је то примитивно, да примитивније бити не може, сиротињски створено, тек да се преживи. А борци, сви изреда, и поред свега кажу: издржаћемо и побиједити.

Шћепан АЛЕКСИЋ

Светозар Ђуровић, један од црногорских добровољаца на херцеговачком ратишту

РАТНИК НА ЈЕДНОЈ НОЗИ

Оружје је заћутало. Мук. Чује се само ромор хладне јесење кише и шкрипа Светозарове вјештачке ноге док одлази према првој пјешадијској линији.

Лије хладна јесења киша и слијева се низ лица српских ратника. Али промрзли и покисли Херцеговци и не примјећују да хладноћа све више стеже и да је пљусак све јачи. Очи, уши и мисли су усмјерене према тутњави граната и ракета свих врста и калибара, према праску пушчаном. Искусни ратници по звиждању граната које лете знају којег су калибра и гдје ће пасти.

На командном мјесту Невесињске бригаде, уобичајена ужурбаност. Пристижу вијести о томе ко је погинуо, ко је рањен. Пристижу и нови борци, упућује их командант бригаде пуковник Новица Гушић на дијелове ратишта гдје је најкритичније и гдје агресор најснажније наваљује. А међу њима је један постарији ратник, покисао, без шаторског крила, необичног клецавог хода. То је Светозар Ђуровић (53) из Никшића, добровољац, тек пристигао.

Борац са вјештачком ногом

Почињемо разговор са њим и тек тада сазнајемо да му је једна нога вјештачка. Без ноге је већ пуне 32 године.

"Нисам више могао да сједим у кући поред телевизора и радија и да слушам како гину браћа Херцеговци, како агресорска војска Републике Хрватске свим расположивим снагама наваљује према Невесињу. Да, баш Хрватске, државници читавог свијета знају да је тако, а праве се луди. И ја, шта ћу куд ћу, прорадило нешто у мени, спаковао се и дошао да помогнем", каже Светозар, а очи му сјаје вјером и поносом.

Однекуд пронађоше шаторско крило. Руке су промрзле, не слушају, помажемо му да завеже конопчиће на крајевима крила. Борбени ранац на леђима, пушка о десно раме и Светозар је спреман.

Пуковници Новица Гушић, командант бригаде и његов помоћник Крсто Ђерић, предлажу да буде распоређен негдје у позадину.

"Е, то неће моћи", каже љутито Светозар. "Ја сам дошао овдје да погинем и не долази у обзир ништа сем прве линије и то пјешадијске."

Дошао сам овдје да погинем

"Не дао Бог да погинеш Светозаре, не призивај несрећу, али куд ћеш такав на прву линију", обраћа му се пуковник Ђерић.

"Нигдје него тамо. Није мени жао погинути. Ја се борим за Југославију. Сви кажу нема је и више је неће бити, а ја се упркос томе борим за ту државу и не жалим погинути за њу", са неком посебном сигурношћу у гласу каже Светозар.

Није се са Светозаром шалити, виде то и пуковници и попуштају.

"Иди гдје год хоћеш. Можда је најбоље у Подвележју и срећа те пратила", кажу пуковници и расправа је завршена.

Питамо овог необичног ратника ко је дошао са њим и има ли црногорских добровољаца још на херцеговачком ратишту?

"Дошао сам сам. А што се тиче црногорских добровољаца на херцеговачком ратишту, на прсте се могу избројити. То ме, између осталог, и повукло да дођем овамо. Али, ваљда ће се пробудити моји Никшићани и доћи упомоћ својој браћи, јер никада се нису раздвајали Црногорци и Херцеговци."

Успут стижемо записати да је Светозар, крајем прошле и почетком ове године, више од четири мјесеца провео у редовима црногорске бригаде "Сава Ковачевић", такође као добровољац. Иако војне власти као инвалида нису хтјеле да га приме, он је пошао са осталим борцима, након чега су били принуђени да му дају оружје и опрему.

Свјетски путник

Овај необични и храбри човјек познат је и као свјетски путник. Обишао је све европске земље изузев Шпаније, Португалије и Албаније. Био је и у осталим крајевима свијета, изузев дијелова Јужне Америке и Африке.

1968. године из Никшића је у црногорској народној ношњи пошао пјешице за Москву. Послије 68 дана пјешачења на једној здравој и другој вјештачкој нози и преваљених 1.200 километара стигао је до румунско-совјетске границе. Одатле је враћен због ситуације у Чехословачкој.

Времена више нема. Кратак сусрет је завршен. Свако хита на своју страну. Оружје је закратко заћутало. Мук. Чује се само ромор хладне јесење кише и шкрипа Светозареве вјештачке ноге док одлази према првој пјешадијској линији. Не може се сакрити: храмље, али много се јасније разазнаје како корача сигурније него икад.

Ш. АЛЕКСИЋ

Пријeдорска ратна бригада годину дана послије

УМИРИЛИ ЗМАЈА ОД БОСНЕ

• Више од четири мјесеца приједорска ратна бригада, којом однедавно командује потпуковник Радмило Зељаја, држи у сталној опсади здружене снаге исламско-католичке коалиције присиљавајући их на стално повлачење • И у овом рату Козарчани потврђују традицију славних предака и успут руше исламски мит о змају од Босне сводећи Алијину хаџибаху на ниво обичне очајне гуштерице

Ако је игдје и икада постојала Југославија и ако је икада и игдје успјешно пресађен пелцер братства и јединства, онда су то били простори Поткозарја. Козара и Крајина су постали најчувенији полигон за све експерименте и вивисекције Губец-бега, нарочито за расрбљивање војнички најчвршће крајине и најхрабријег народа. Само неколико прољећа послије Брозове смрти све је указивало да је експеримент у потпуности успио и да Србима (под тим су се подразумијевали сви Југословени) не преостаје ништа него да погнуто и ћутке приме нови катул-ферман и поклоне се смјени.

Од Славоније до Градачца и даље

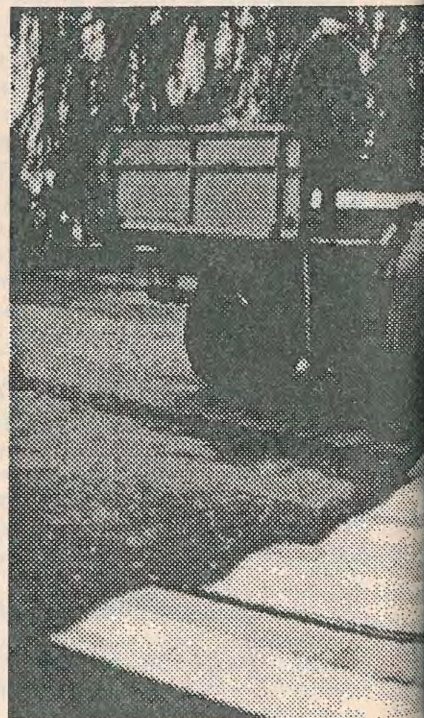
Један од криваца што су ствари кренуле како исламски идеолози нису ни жељели ни очекивали, без сумње је и приједорска ратна бригада. И не само без сумње, него можда и понајприје од свих, јер под командом тада потпуковника Владимира Арсића, мудрог и далековидог војника и војсковође, што ће вријеме и догађаји касније потврдити, приједорска ратна бригада се 16. септембра одлучила на врло рискантан корак и похитала у помоћ српском народу Западне Славоније. Упркос свим отпорима СДА Приједора, тадашње странке на власти у Приједору, и упркос ускраћење војне документације од секретаријата народне одбране, бригада је сакупила трећину свог састава и без резервног ешалона запосјела 35 километара фронта у рејону Липика и Пакраца. Била је то једина бригада у историји ратовања која је са само трећином снага уведена на фронт и једина бригада мобилисана на подручју општине или региона гдје је власт држала Странка демократске акције.

Разумије се, имао је потпуковник Арсић (сада пуковник) и тешких дана и великих искушења, па и губитака, али најважнији циљ та бригада је остварила већ оног часа када је са оружјем изашла из приједорске касарне и када је створила услове да се у основи осујети сваки други покушај стварања паравојне формације у Поткозарју, које је стратешки било тајно упориште муслиманског врха БиХ подржаваног како од арапских земаља тако и од језуитског запада. Због тога су пропали сви покушаји Алије Изетбеговића да преко Крупе, Кључа и Санског Моста споји Бихаћ и Цазинску крајину са Приједором и пресијече Крајину на два дијела.

Приједорчани руше мит о сувереној Босни

Захваљујући приједорској ратној бригади врло брзо и врло ефектно осујећени су покушаји муслиманских снага да на подручју Приједора, прије свега, у хомогеним цјелинама као што су Козарац и Хамбарине са околним селима, створе бригаде зелених беретки и онемогуће мир и успостављање Републике Српске. Наравно, касније је било много лакше извршити потпунију мобилизацију и припремити бригаду за нови фронт као што је сада градачачки или фронт на Орашју. Крајем јуна мјесеца Приједорчани су стигли до Модриче и отпочели ослобађање дијела коридора за Југославију, а потом и да разгоне "Турке на буљуке" око Градачца, чувеног исламског упоришта овјенчаног славом "Змаја од Босне", јањичарског потомка из породице Градашчевића. Постоји тврдња, истина непровјерена, да је Алија Изетбеговић рекао да ће се убити ако падне Градачац. Сарајевски ђерзелез, наравно, није човјек од ријечи па му и не треба узимати за зло ако не уради као што је рекао, Исламске траншеје око Градачца "погуране" су до самих градских зидина и да није јаке офанзиве ХВО-а и регуларних снага Републике Хрватске са десне стране Саве код Орашја, ово без сумње најјаче муџахединско упориште већ би било под контролом српских снага, а тада ће "врата Босне" бити откључана. Послије четрнаест мјесеци ратовања за приједорску ратну бригаду то ће бити права част и прави поклон.

Р. МУТИЋ

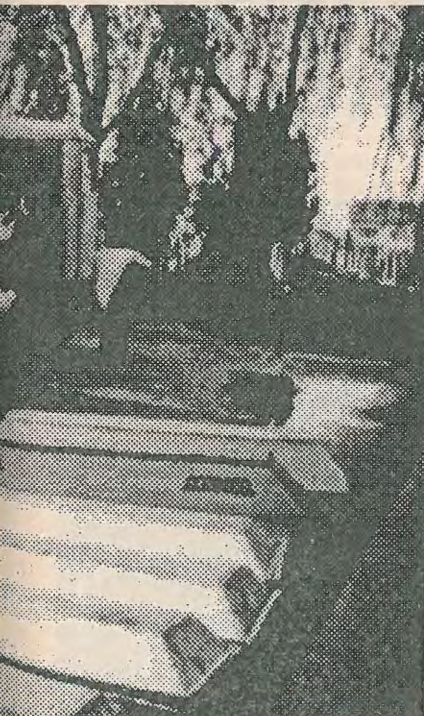
Једна ноћ над Церском

ПЈЕСМА ИХ ЈЕ ОТЈЕРАЛА

Церанска села била су у уобичајеној измаглици. Лагани сумрак полагано се навлачио над Мушкиће, Велиће, Челебиће, Хакалаше... Не тако далеко, ни на пушкомет, јасно су се оцртавале падине Удрча, одакле се чуо потмули лавеж паса.

Борци Војске Републике Српске, углавном Власеничани, али и они бескућници којима је овај град постао ново уточиште, били су у рововима, одакле су већ данима апсолутно контролисали ситуацију. Војници из јединице којом командује старјешина Милован Јаћимовић већ су били помало и нестрпљиви. Никако да стигне наређење, па да се раскрсти и са Церском. Ово, некада заостало подручје власеничке општине са двадесетак села и насеља, постало је један од најјачих бастиона Алијине војске.

Лагани сумрак с почетка ове приче већ је увелико замијенила тмина. У церанским селима, рекло би се, ништа посебно. Ни у рововима српских војника. У глуво доба ноћи, међутим, доље се нешто почело дешавати.

Свједоци злочина које чине усташе на територији Републике Српске

Појави се пар свјетлећих ракета, лавеж паса се појача. Зачуше се и "сове" из сусједних села, за које су српски борци добро знали шта значе. Понеки од наших војника чули су и потмули бат корака на церанској калдрми.

Наравно, у рововима припадника Војске Републике Српске готово истог момента сви су били на својим мјестима, с прстима на обарачима. Све је указивало на то да ће муслимани пред зору напасти.

- Само нека дођу - чује се тихо иза једног заклона.

Ноћ се отегла. Смирено и равнодушно, искусни српски борци чекају праскозорје, спремни да на још један напад жестоко одговоре.

Прошла су четири сата, па пет, шест... Око 6,30 сати свиће овдје, на обронцима Нишаве, и сви су апсолутно приправни. Сваког секунда очекују се хици из "пикаваца".

Сваки војни стручњак би био запрепаштен даљим током догађаја. Умјесто злочиначких метака - из једног од наших ровова заорила се пјесма! Душко Маринковић, човјек са својих педесетак година, запјевао је колико га грло носи. Раде Килибарда и Љубисав Пејовић, у сусједном рову, као да су то једва дочекали. Спремно прихватише, а послије њих и остали. Углавном, за непуних минут-два са читаве одбрамбене линије наших бораца орила се пјесма!

Муслиманског напада тог јутра није било. Српски војници, међутим, читаво пријеподне су запажали муслиманске солдате како се у мањин групама повлаче ка својим селима. Побјегоше без испаљеног метка! Отјера их пјесма власеничких ратника...

Вук КОВАЧЕВИЋ

Митрополит Амфилохије Радовић на трибини "Гост Танјуга"

- Једино што може да нас спасе је стамена вјера и чистота у односима према себи самима, према својој ближој и даљој прошлости и чистота у односима према свим осталима са којима, хтјели или не, ми живимо и треба да живимо. Његова светост непрекидно понавља: "Што нежелиш себи, не чини ни другоме". Он од нас тражи да урадимо колико можемо, максимално сагласно својој савјести и подсјећа на етику Јевросиме мајке: "Боље ти је изгубити главу, него своју огријешити душу." Тај повратак духу, покајања и самоиспитивања једини је спас за нас.

Ово је пресудан тренутак у историји нашег наорда. Овдје важи правило - ко истраје до краја, благо њему. Сви су услови за то да се сами себе одрекнемо и све нам говори у том правцу - не може шут са рогатим. Међутим, ово је тренутак када, по мом осјећању, треба бити негдје на граничној линији и рећи како владика Раде: "Нека буде што бити не може, нек' ад прождре, покоси сатана, на гробу ће изнићи цвијеће..."

На питање да ли је српски народ препознао свој национални интерес митрополит Амфилохије је, између осталог, рекао:

- Национални интерес је исто што и интерес једног домаћина, сељака, да огради своју кућу и да та кућа буде на што тврђим темељима, тако да и за потомство остане нешто по чему ће га памтити.

Не бих рекао да српски народ није препознао своје интересе, само што су услови такви, споља и изнутра, да их је тешко артикулисати. Наша је трагедија што послије заједничког живота и биолошког мијешања у бившој Југославији, не можемо лако да оградимо своју кућу, па мора и да се бори, нема му друге. Без муке се пјесма не испоја, али важан је начин на који се нешто уради. Јер, добро које није учињено на добар начин, престаје да буде добро.

Према томе, и народ треба да бира начин на који ће се борити за своје интересе. Проблем је већи утолико што је народ духовно опустошен. Убијена су вијековна предања, читавим покољењима овог народа.

Ратна привреда у Брчком

ПРОИЗВОДЊА СКОРО МИРНОДОПСКА

• За зиму има довољно хране • Од почетка рата раде "Житопромет", "Бимекс", "Посавина", а ускоро требају да прораде и други индустријски и привредни објекти, прије свега, "Интерплет", "Тесла" и "Младост"

Одавно је већ прошло двије стотине дана рата на брчанским просторима а таман толико и дана привређивања у изузетно тешким условима. Пукло је, на сам Празник рада и, ето, од тада оно мало радне снаге што није на фронту чини све да сачува све оно што ће затребати кад рат стане, да оживи производњу. Да сачува углед добрих привредника и код домаћег и код инокупаца.

Колектив "Житопромет" из својих пећница на сам 1. мај ове године извадио је топли хљеб намијењен излетницима, али није било коме је намијењено него коме је суђено. Јели су га и појели мјештани Брчког који нису побјегли слутећи рат, и њихови ослободиоци борци Републике Српске. Тако је било и свих наредних дана до данас. Производња је текла и тече без застоја и прекида као некада у мирна времена. Али, разлика ипак постоји, прије свега што о овој, изузетно важној производњи, брине веома мали број људи, у односу на предратне дане. Рентабилније и ефикасније у сваком случају.

"Бимекс" оздравио

Шта тек рећи о брчанској индустрији меса "Бимекс" чији се радници брину о исхрани, не само становништва брчанске општине и Војске, него много шире.

Већ првог ратног дана на својим радним мјестима у фармама за тов говеда и свиња било је неколико радника са стручњацима. Они нису дозволили да стока гладује или остане без воде. Упоредо с тим, полако је кретала и производња меса и месних прерађевина да би данас била близу предратног нивоа. Тај тешки болесник, како су пред рат "Бимекс" називали, управо они који су га својим немаром и лоповлуком довели у такво стање, одједном је васкрснуо и тржишту као од шале испоручује све договорене количине меса и месних прерађе-вина. Звучи скоро невјероватно али је збиља тако. Најодговорнији људи у "Бимексу" тврде да ће производња и даље расти. Има довољно сировина, има довољно и људи који носе терет производње.

Пажње вриједни су и резултати колектива Пољопривредног добра "Посавина". Жетва пшенице и убирање остале љетине обављани су буквално између куршума и граната, али ипак успјешно. Сакупљено је довољно хране па се зима дочекује сасвим мирно. Успјешно је обављена и јесења сјетва, како на овом посједу тако и код пољопривредника. Било је потешкоћа, али се оне послије успјешно обављеног посла брзо заборављају. Занимљиво је да су опет највеће потешкоће биле временске неприлике а реално је било очекивати бројне друге као што су енергија, механизација, репроматеријали и тако даље.

И све остале организације у ланцу аграра успјешно се носе са ратним недаћама што улијева велику дозу оптимизма када је о исхрани ријеч. Захваљујући томе општина, онај њен слободни дио и град, сасвим су добро снабдјевени свим прехрамбеним производима па се као анегдоте препричавају вијести из Тузле у којима се каже да тамо грађанин има сваког дана право на четврт хљеба, да тамо људи за плату узимају између пола литре уља, да се за плату не може узети више од килограм граха и да не набрајамо. Далеко било.

Ускоро нови програми у "Избору"

Корак са осталима не губи ни мали колектив Творнице обуће "Избор". Педесетак запослених радника у овим ратним данима је произвело око 8.000 пари војничких чизама и близу четири хиљаде пари дјечије обуће. Све ово је изазвало прави бум на тржишту. И овдје ће ускоро производња бити знатно већа, јер је већ припремљен нови пројекат развоја. Наравно, неће се то дешавати у кругу бивше Творнице обуће "Избор" гдје је било легло и права Бастиља муслиманских бојовника и гдје је пало доста српских синова.

Значајно је нагласити да је у процес производње већ успјешно укључено неколико радника избјеглица који никада до сада нису радили сличне послове. Сировина, кажу овдје, има довољно па се ускоро могу очекивати

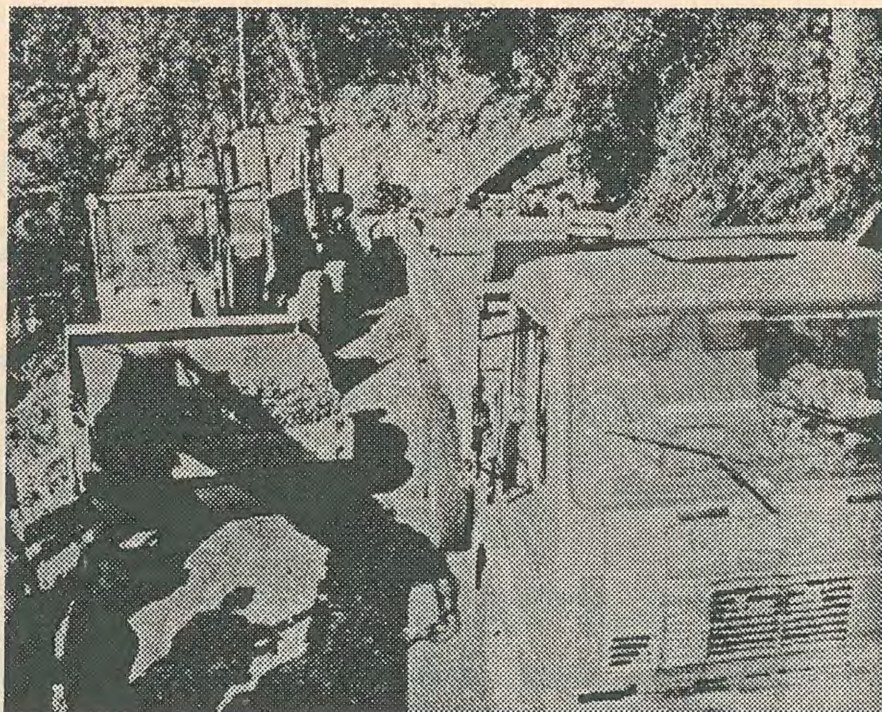

Фарма за тов јунади је пуна

још ведрије вијести из ове радне средине.

Доста оптимизма улијевају и вијести да се у другим брчанским радним колективима обављају припреме за почетак рада. Догодиће се то, надамо се ускоро, у Текстилном комбинату "Интерплет", у "Тесли" у "Младости" и још неким творницама чији су производи стратешки важни. Битно је нагласити да се њиховим укључивањем у производњу неће много тога промијенити на самом фронту јер је опредјељење да радно буду ангажована она лица која нису војни обвезници гдје год је то могуће.

Гајо МИТРОВИЋ

Прва српска магистрала
Највећи дио посла на Првој српској магистрали је завршен. Српске општине Вогошћа, Илијаш, Рајловац и Илица спојене са осталим српским територијама у Републици Српској.
На слици: Прва српска магистрала, како су је назвали њени градитељи, гради се срцем, јер сво вријеме около фијучу меци и гранате.

(Снимио: Љубомир Бартула)

Пале

ПРИВРЕДА ХВАТА КОРАК

Иако, у непосредној близини прве линије фронта, привреда у српској општини Пале успјешно функционише. Друштвено предузеће "Пилана Новорез" ради са 70% капацитета и представља главни привредни субјект у овој српској општини. Са поносом се истиче да се све радне и пословне обавезе испуњавају на вријеме, са кадром који углавном сачињавају жене и пензионери. Пилана дневно производи око 160 кубика резане грађе, што је за 5 - 10% више од планираног, а као и други колективи романијске регије, главно тржиште за своје производе нашла је у Савезној Републици Југославији. Како сазнајемо од финансијског директора овог предузећа, основни задатак није финансијска добит, мада је и она веома добра, већ прије свега задовољење потреба регије прехрамбеном робом.

Иако усљед непрестаних атака муслиманских снага, веома често долази до нестанка електричне енергије, чиме је рад предузећа довођен у питање, успјешно је ријешен и овај проблем. У кругу предузећа налазила се парна машина која већ дуго није била у функцији. Уз несебичну помоћ стручњака на челу са инг. Савом Копривицом и захваљујући његовим иновацијама машина је и стављена у функцију и то уз десет пута мања финансијска улагања. Машина сада ради као турбина за производњу електричне енергије што је вјероватно јединствен случај.

Одговорни људи из "Пилане Новорез", овог по свему узорног колектива, обећавају да се на овим успјесима неће стати. На реду је, како кажу, оживљавање производње у фабрици "Панел Паркета" у Подграбу која је непосредно пред почетак рата дошла под стечај. Покретањем ове фабрике, "Пилана Новорез" добила би могућност да производи финалне производе дрвне индустрије који су вишеструко скупљи и траженији на тржишту од оних који се сада производе.

Ј. БОРОВЧАНИН

ПОМОЋ ИЗ ГРЧКЕ КЛИНИЧКО-БОЛНИЧКОМ ЦЕНТРУ

Бивши голман бањалучког "Борца" Слободан Каралић, који тренутно игра у Грчкој, поклонио је Клиничко-болничком центру на Паприковцу већу количину помоћи у вриједности од 20.000 њемачких марака.

Поред Каралића, новац за набавку ове помоћи, која садржи 1.100 килограма детерџента, 40 кутија кекса, 250 литара конзервираног млијека у праху, те веће количине дјечије одјеће, пелена и лијекова, даровали су наши радници запослени у Грчкој, као и Грци пријатељи српског народа.

СРНА

"Самоникла" артиљерија Осињске бригаде

БАТЕРИЈА ОД ОТЕТИХ ТОПОВА

Свака прича из Осињске артиљерије могла би да буде посебна, а ипак, заједничко је то да је та артиљерија ницала у рату од заробљене технике и искуством стицаног знања.

Шетао је буквално између звиждећих снајперских хитаца овлаш огрнут блузом пребаченом преко рамена и са широким осмијехом на лицу. Док су се други хватали заклона говорио је: "Не може нам ништа далеко је. Смири га са једном." ЗИС је загрмио. Зову га Бабин. И никако другачије. Начелник је артиљерије Осињске бригаде.

- Поред онога што имамо, доста оружја смо заробили од усташа: 2 "зиса", два МТ-12, један Т-12, два лака противавионска "троцјевца" по 20 милиметара и два обалска топа по 85 милиметара, каже Бабин. - Не желим да кажем име, бар не до краја рата. Зову ме Бабин и нека тако остане. Потичем из Горње Лупљанице - првог села када се од Живиница крене према Осињи. Моје село је било мијешано, сада се гледамо преко нишана. Припадамо Осињској бригади, а "радили" смо и за друге, Дубичана на примјер. Батерија је добра, али нећу да је хвалим - њихово је да раде "посао" како најбоље знају и умију.

Снимио: Р. Павчић

Артиљерија је највећа помоћ пјешадији

Прекида причу након друге снајперске серије - издаје наређења, међу њима чак и сниматељу: "Иди код 'зиса' и снимај". Ауторитет је ауторитет. А Бабин није артиљерац, био је прије рата механичар пјешадијског наоружања. Рат, ето, мијења правила.

Перу Топаловића налазимо у лежећем ставу иза штита МТ-12, како каже "снајпера у артиљерији". И он је од пјешадинца постао "артиљерац". Каже:

- Послуга је одлична, ради ћутећи, сви као један, рат је и све се мора знати. Јајце је сада иза нас, послије идемио даље и тако редом - до слободе. Борци траже да се пред новинарима појави Сенад Захировић. Кажу да је носио велику српску тробојку на полагању заклетве. Младић, ријетке браде - ратник већ дубоко у другој години, поријеклом из Тузле дотрчава задихан:

- Стани мало, да се одморим, не могу овако у микрофон. Знам да су борци тражили да ја нешто кажем. У рату сам од Вуковара, имао сам најближег друга - Србина, издахнуо ми је на рукама, тада смо положили 42 живота. Били су то све моји другови и одлучио сам да се борим за њих. Идем из Вуковара, преко Петриње, Дервенте, Посавине, Брода, Јајца, стално напријед док не ослободимо простор Републике Српске. И Тузлу гдје сам рођен. Моји тамо живе, али су им усташе над главом - Хрвати и муслимани који су преузели власт. Зато ћемо ићи и то да ослободимо, не морамо силом, важно је да је то наше.

4:0 против хрватских тенкова

Осињска артиљерија дјелује као један. Није лако руковати топовима, али није лако бити ни возач, попут, рецимо, Стеве Хакаловића, који и под кишом куршума вози "стопедесетку" тамо гдје треба да се постави топ.

Из Осиња је Љубомир Тадић, од фебруара на ратишту искусан борац:

- Имам сина петогодишњака. Најчешће не зна ни гдје сам. Понекад тако слушам гранате, па постанем свјестан да их се не бојим, ако је судбина да ми се нешто деси ништа ту не могу, рат је и слобода тражи жртве.

Свака прича из Осињске артиљерије могла би да буде посебна, а ипак, заједничко је то да је та артиљерија ницала у рату од заробљене технике и искуством стицаног знања.

А колико су способни свједочи податак да против хрватских тенкова воде са четири према нула - први Т-55 погођен је са т-12 када се бригада кретала ка Подновљу, затим т-34 погођен истим топом у борби за Павловића брдо код Плехана. "Зисом" је погођен Т-55 са положаја у Живиницама према Кулини, а исти тип тенка са МТ-12 је погодио Славко Калопер у Ранитовићима.

Прича кратка, а резултата много, јер осињским артиљерцима не треба много да се као пјешадија стуште по противнику и да доврше оно што су као артиљерија "начели". Из Јајца се враћају богатији за још један минобацач 60 милиметара. Да се нађе, злу не требало.

М. ШОЛАЈА

Терор над Србима у Тузли

НАИВНОСТ КОШТА ГЛАВЕ

У Тузли је остало преко 18.000 Срба који се налазе у својеврсном концентрационом логору док је до сада успјело избјећи њих око 17.000 и тако се спасити од терора муслиманско-хрватске власти

Муслимански екстремисти дуго су обмањивали српски и хрватски народ о некаквој грађанској опцији тузланске општине. Они су тиме успјели заварати многе Србе у Тузли, да се ови нису на вријеме организовали против разбијача Југославије и уништивача свега што је српско. Тако су Срби дочекали и 15. мај ове године (почетак рата у Тузли) доста неодлучни и неспремни за отпор муслиманско-хрватским ковачима пакленог плана за уништење српства на тузланској регији. Из истих разлога није непријатељу пружен јачи отпор у Тузли.

Иако су постојале објективне могућности да се српски народ дигне на оружје, јер је велики дио Срба био наоружан, нико се није ставио на чело народа. То није учинила ни бивша ЈНА, а ни руководство Српске демократске странке. Осим тога, српски народ у Тузли не само да није пружио оружани отпор непријатељу, него није успио ни да се сав извуче из Тузле, бар онај дио који је то желио. Од око 35.000 Срба, колико је живјели у Тузли, из града је избјегло једва 17.000. Остало је у заточеништву око 18.000. Њима је онемогућено већ од 16. маја да напусте Тузлу.

Присилно задржани у граду, Срби су изложени разним тортурама. Масовно их отпуштају са посла, сви способни за рат мобилишу се у Територијалну одбрану Тузле и траже погодне могућности за њихову ликвидацију. Многи Срби су већ нестали у Тузли. Шта је са њима никоме се не саопштава. Тузлацима је загарантовано по 200 грама хљеба дневно, али то се не даје редовно и Србима. Они су на ивици глади. Муслимани и Хрвати се могу несметано кретати по граду и путовати у друга мјеста (као што су Сплит, Загреб) па и у иностранство, али не и Срби. Они су под присмотром и кад се крећу по самом граду Тузли. Забрањено им је да иду у групи, чак и по двојица.

Једна Српкиња, недавно стигла из Тузле у Бијељину, прича да је преправила у својој легитимацији име оца Јово у Јозо и са таквим документом као Хрватица изашла из Тузле те преко Сплита, Загреба, Беча, Будимпеште и Београда стигла у Семберију. Потребно је само да неком муслиманско-хрватском екстремисти падне за око стан, кола, кућа, кћерка, жена или шта друго неког Србина, па да овај буде проглашен за петоколонаша и изгуби главу ни крив ни дужан.

Ових дана су у Бијељини боравили и представници црвеног крста муслиманско-хрватског дијела општине Тузла. Они су се могли увјерити како живе њихови сународници у Републици Српској. Сад је ред да се и црвени крст српске општине Тузла увјери како живе Срби у Тузли. Осим тога, поменута делегација је тражила да јој се пружи материјална помоћ у храни. Молба је прихваћена под условом да Срби који су остали у окупираној Тузли могу послати одјећу и обућу својој дјеци и родитељима, а који су на територији Републике Српске. Међутим, то су одбиле муслиманско-хрватске власти у Тузли.

Муслимански фундаменталисти упорно настоје да докажу јавности како по њиховој тзв. грађанском рецепту могу живјети у Тузли и муслимани, и Срби, и други. Користећи се разним притисцима и уцјенама, приморавају поједине Србе да у својим изјавама то потврђују. Србима у Тузли се мора омогућити да слободно проговоре, па ће њихова казивања бити истовјетна казивањима оних Срба који су се на неки начин извукли из Тузле и докопали слободне српске територије.

Српске избјеглице - како је тек онима који нису успјели избјећи?
Фото: Р. Павичић

Питање је дана када ће Србе у Тузли снаћи иста судбина која је задесила ових дана и Србе у Травнику, Зеници, Сарајеву и осталим мјестима гдје су муслимани и Хрвати на власти. И они ће бјежати из Тузле главом без обзира. Биће сретни ако само спасу главу.

Српски народ Семберије и Мајевице омогућава свакоме ко хоће да иде на територију коју држе муслиманско-хрватске снаге, али то исто тражи и од власти Тузле да омогући Србима.

Држати Србе гладне, жедне, у хладним просторијама, одузети им право на рад, на имовину, и на живот, а тврдити како им је омогућен удобан живот у Тузли - више је него цинично.

Будимо у нади да ће Срби заточени у Тузли дочекати слободу. Ако не другачије, донијеће им је војници Републике Српске, и то ускоро.

Бранко САВИЋ

Невесиње

ЈОШ УВИЈЕК СМО ТУ

"Што не умријех да не гледам ове јаде. Четрдесет и једног младића испратисмо у три дана. Из малог Невесиња од почетка рата до данас погинуло је више од триста момака - ниједан старији од 40 година.

"Позива се омладина и друго радно способно становништво да се одмах јаве за пуњење врећа са пијеском због хитних потреба на фронту. Обавезно понијети лопату." Човјек са мегафоном у руци, у полицијском "голфу", обучен у маскирну униформу, обилази пусте невесињске улице. Зима стеже, одјекује "Позива се...".

Снијег је овдје почео да пада кад и последња граната. Из гелерима израњаваних кућа излазе жене, дјеца, старице, повијени од вјетра, многи од година. Лопате у рукама... Неки на улицу излазе директно из спаваћих соба - гранате су однијеле зидове.

"Што не умријех да не гледам ове јаде. Четрдесет и једног младића испратисмо у три дана. Из малог Невесиња од почетка рата до данас погинуло је више од триста момака - ниједан старији од 40 година. Седамдесет кућа у црно је завазда завијено - имали су јединце..." Осамдесетогодишњој старици Ристи Самарџић потекоше сузе. "Поче да пуца прије неки дан - кад оно право у нашу кућу", показује Риста избијена врата, рупе у зидовима.

"Ако одете у Подгорицу посјетите молим вас моје злато, унучића Александра, Ацу мога, девет му је година. Трећа операција је јуче била, доктори му се боре за ногу. Гелер му је однио мишиће и дио кости. Прва сам дошла на његове јаде"... говори старица Десанка Чокорило - 77 јој је година. Сузе росе и њено лице - мој Ацо, каже, нема никога. Отац Радован и мајка Невенка робијају у усташким затворима. За Невенку ми рекоше робијаши да је негдје у тамници у Грачаници - заробљена је у Градачцу.

"Неколико их је у овом мом кућерку рањено - Васо Зубац и синчић. Кад сам улетио у приземље затекнем троје дјеце у крви. Пуца на све стране, лете гелери, дрхти Невесиње", присјећа се Бобан Чокорило последње кише хрватских граната.

Послије снијега и граната у Невесиње је стигао и УН-ПРОФОР. Многи кажу да ће људима из свијета, бар у почетку у Невесињу требати мало будније обезбјеђење. Станари овог данас најтужнијег града не само у Херцеговини, одавно су љути на Европу - нијесу дошли када су их звали - давно још када је артиљерија са друге стране Неретве почела да разара Невесиње.

Нијесу људи у плавим шљемовима једини невесињски гости. У овом граду са 11 хиљада становника одавно станује и 15 хиљада избјеглица. Из топле долине Неретве испред усташких зликоваца побјегли су још док је гора листала, у одјећи кратких рукава и без ичега. "Већ десет дана у нашем граду нема брашна, фали и друге хране, чизама, ћебади, вјетровки, врећа за спавање...", каже предсједник општине Вукан Братић. "Фали нам и стакла", додаје посланик Момо Голијанин. Гранате су "однијеле" све прозоре. Истиче да је задњи моменат да се помогне, јер у Невесиње је зима већ стигла, температуре су око нуле, глад пријети...

Дуг је невесињски списак онога чега нема - има овдје и то напретек, једино храбрости. Ријеч херој овога пута била је претијесна да дефинише оно што су издржали борци Невесињске бригаде у борби један напрема десет, кад су горјели небо и земља.

"Сударале су се гранате у ваздуху", каже рањеник Драган Лозо, Мостарац који се опоравља у невесињској ратној болници. Глас је био изгубио. До њега лежи Миле Милићевић, тешко рањен на Брштанику.

"Ко није учествовао не може му се објаснити - све је радило - ракете нора 152 милиметра, огњеви, вебери, стотридеске... Нон стоп су рањеници пристизали. Толико крви нигдје нисам видио као у овој болници", каже рањеник Боро Вујичић, молећи да напишемо да се не може ријечима објаснити то што су урадили доктори и санитетско особље ратне невесињске болнице, на челу са хирургом примаријусом др Миром Чаваљугом.

Доктор Чаваљуга о себи нерадо говори. То је човјек, рекоше нам, који ће ући на велика врата у историју Херцеговине - од Дома здравља направио је прави клинички центар, лавовски се борио за живот тешких рањеника

Ш. Алексић.

СРЕДЊОШКОЛЦИ БАЊАЛУКЕ САКУПЉАЈУ ОДЈЕЋУ БОРЦИМА

Бањалучки средњошколци јуче су започели прикупљање топле одјеће и обуће за борце на првој линији фронта.

Ова акција, коју је иницирао актив директора средњих школа, трајаће до 1. децембра, а ученици четвртих разреда настављају са добровољним давањем крви које су сами покренули и организовали.

СРНА

Ликови за незаборав

ЧЕДО "ШЕРАПЛИЈА"

Бомба из сопствене руке завршила један живот проживљен поштено, часно и достојанствено, онако како и приличи Крајишницима

Нанизао Чедо Сантрач, из села Рисовац подно Рисовачке греде, једва педесет година.

Стало у тих пола века све: дечје и младићке године, оне зреле године у којима са женом Маром изродио Драгана, коме сад двадесет и три године, и Мићу, двадесетједногодишње момче које тек војску одслужило.

Стао у тих пола века, и једну годину преко тога, поштен живот човека коме сва врата била широм отворена, а приступ људима добродошао. Због смеха који носио са собом, шала које је просипао свуда куда се кретао. Па му људи наденули надимак "Шераплија" и као таквог га и знали и звали.

Оно, ако ћемо право, мало више га знали по ономе што је испод његових руку излазило.

Јер, био Чедо надалеко чувен, познат и признат мајстор. Што очима видео - рукама направио. Ништа му се није могло отети очима и рукама, па данас скоро свака кућа у Рисовцу његових руку дело. Другима куће и лепе, и шарене, и резбарене, и на колико хоћеш вода изведене, а себи трошна кућа. Од помоћи другима себи кућу није стигао да направи. Да је сачини онако како је желео и умео...

Чедо Сантрач, из села Рисовац подно Рисовачке греде, надомак пећине. Оне јаме-безданке где пре пола века усташка неман бацала људе, жене, децу и старце. Чедине и многе друге рођаке, кумове, пријатеље и знанце. Ова иста неман која и сада кренула острвљена.

Па устали људи путеве да јој затворе, неман у пакао да врате, а међу њима и Чедо. Са оба сина. Три пушкомитраљесца из куће Сантрача, из оне трошне куће из којих јунаци полетели.

Повео Чедо своје синове од првог дана у добровољце. Од Купреса, па све до Грабежа надомак Бихаћа. Повео, иако инвалид педесет посто од оног дана кад са женом доживео саобраћајну несрећу.

Ама, ко пита за инвалидитет кад људи кренули да уставе усташе да их не кољу на кућном прагу као пре пола века.

Па Чедо опет мајстор свог посла. Новог. Митраљезац без мане и страха. Опет спреман у сваком моменту да помогне, рањеника са прве ватрене линије да извуче, напад усташа да заустави, шалом другове да охрабри и развесели.

Непријатељу жив у руке да не падне. Па бомба из сопствене руке завршила један живот. Проживљен поштено, часно и достојанствено. Онако како и приличи Крајишницима...

Остали синови на положајима очев аманет да испуне. До слободе. Оне праве и коначне слободе у којој неће бити места за немани из мрака.

Остала трошна кућа у Рисовцу подно Рисовачке греде, надомак јаме-безданке.

Сутра, акобогда, кад се синови врате, пожене и синове добију, нићи ће на њеном месту нова кућа.

Истина, неће бити Чединих руку дело, али биће за жену Мару, синове и њихове синове, Чеде свуда.

Као што ће га дуго и дуго бити у причама подно Петровачке цесте, као што ће га заувек бити у историји овој новој коју је писао и Чедо Сантрач, из Рисовца подно Рисовачке греде.

Па и ових неколико речи као реквијем за човека који је целога себе поклонио оном најсветијем циљу - слободи.

Милан ПАНТОВИЋ

Сусрети на оловском ратишту

КОРАК ДО СРПСКИХ ЗГАРИШТА

Ти топли дарови разгаљују душу, нагоне сузе и дају снагу да се побиједи мржња, све што стоји на путу до српске слободе.

Уморила се јесен деведесет и друге. Понестаје јој даха. Притисли је сви терети минулих година, времена у којима је расла

српска несрећа. Уморила се од халакања неразумних повика "зелене" војске, од њених корака, који би тамо гдје су хрлили без повратка многи, што у пепео хтједоше претворити српску земљу.

И баш, ове уморне јесени, пут нас поведе према Олову, Крушеву, Пргошеву, тамо гдје у влажним рововима Романијци стоје на бранику отаџбине. Вијугави, изуједани друмови, са још незараслим ожиљцима од неприја-тељских мина, успут, причају нам ратне приче. Овојесење казивање нијемих стаза тешко као и облаци који контролишу романијске врлети, спремни за нове ледене сузе.

Командир "ударног вода", стамени Војин Новосел, гледа у маглу новембарску, гледа и поручује: "Не могу ови преко међе овамо, на српску земљу, ни у балонима, а ни пјешке."

"Џихад" меци погађају ледене капи кише. Српски борци ћуте. У рукама војника Данила Ђуровића, бијеле вунене чарапе, поклон неке од мајки - Романијки. У њиховим нитима поздрави села, поздрави, жеље и мајчине сузе. Све то да угрије зиму српском војнику.

Драган Каповић, дошао са краћег одсуства. "Прије је било много теже. Сада је у човјеку нешто што би се могло назвати навиком. Враћаш се на фронт, као да ти је то посао", казује нам Драган, човјек чије ријечи зраче истином и вјером у сутра. А, то сутра се гради овдје. Врата тог сутра отвара Драган и његови другови ових новембарских дана, које притишће ниско небо.

Помоћник командира чете, Недељко Бјелаковић, нема ријечи за мајке Српкиње које им послаше чарапе, џемпере, капе и рукавице. Једноставно, прича Недељко, ти топли дарови разгаљују душу, нагоне сузе и дају снагу да се побиједи мржња, све што стоји на путу до српске слободе.

Измаглица насрће, пробија се у дубину здраве црногоричне шуме, гдје сунце и у љетним мјесецима само провири на трен. Вече у окриље узима српске синове. Стиже још једна дуга ноћ. Остављамо српске борце у праменовима магле. Остављамо српски дио Крушева у коме из пепела израсли рањени димњаци пријете душманима и у коме, једини становници овог пакла, пси и мачке, јауцима дозивају звијезде и своје одбјегле господаре. Остављамо Драгана, Милана, Војина, Зорана, Будимира, Мирослава, Мила, Милоша, Недељка. Са собом носимо мирис влажних ровова и поздраве за њихове малене, за њихове сестре, мајке и супруге, које их дозивају у тешким и истрганим сновима.

В. ЕЛЕЗ

Пошиљка лијекова поклон Срба из Штутгарта

Пошиљка лијекова, поклон Удружења Срба "САО Романија" из Штутгарта, ускоро ће хеликоптером из Београда бити пребачена на Пале и Соколац.

Лијекове у вриједности 25.000 ДМ из Штутгарта је до Београда допремио Слободан Тривковић, члан овог Удружења.

За Србе на сарајевско-романијском подручју чланови Удружења "САО Романија" у јулу мјесецу већ су прикупили 16.500 ДМ, за које су купљени лијекови и санитетски материјал.

СРНА

Симеун Романијски

ВИДРА

У Српској новинској агенцији (СРНА) тражили су да напишем причу о нашем ратнику. Али поставили су услов - прича мора да буде истинита, да говори о стварном човјеку.

Захтјев озбиљан, тешко остварљив. Јер писац у таквим случајевима, најчешће, или изневјери истину, или оштети причу. Да истину нисам заобишао, имам живог и непоткупљивог свједока - јунака ове приповијести. Само сам, пошто је то он захтијевао, донекле измијенио његово име. А приче што се тиче... прочитајте...

Између бројних, веома занимљивих личности са бојишта око Сарајева, тешко сам се одлучивао кога да издвојим. А како се мој боравак на Палама непланирано одужио, скоро свакодневно су до мене допирали гласови о подухватима Јована Бошка и његових змајева. Те "Јован Бошко и момци у налету протјерали усташе са Јеврејског гробља", па "Прошли кроз непријатељска упоришта на Прачи као кроз воду", затим "Бошко са својом Видром спасио ситуацију код Вогошће", онда "Сабио зелене беретке у мишју рупу на Шанцу, а у бици на Мастиловој стијени..." И тако из дана у дан.

То је и одлучило да пишем о њему. А испало је да смо се упознали случајно.

Пажњу ми је прво привукла млада, веома витка, дугонога дјевојка бујне косе и лијепо обликованих ножних листова. Стајала је на тротоару и, попут дјетета опчињеног недостижном играчком у излогу, гледала на супротну страну улице. Пратећи њен поглед, угледао сам...

Стајао је и заљубљено гледао пут "Видре" - оклопног амфибиског возила, коју су тројица милицајаца веома брижљиво прала. Висок, плећат младић на коме је маскирна униформа стајала као да је срасла с његовом кожом. Остављао је утисак напрегнуте челичне опруге.

- Ко је онај? - упитах пријатеља, мјештанина с којим сам шетао.

Није одговорио. Окренух се. Буљио је у младу жену, која је, сад, не скидајући погледа с ратника на другој страни улице, задихана као да је трчала, а није се била помакла с мјеста, отпухивала прамен богате кестењасте косе с чела.

- Види љепотице - рече пријатељ. - Ново лице, а не изгледа као избјеглица... Шта си оно рекао?

Насмијао сам се.

- Момак преко пута, ко је то?

- Па то ти је он! - узвикне пријатељ. - Јован Бошко!... Хеј, Видра! - викне, затим, тешко одвајајући поглед с младе жене.

Онај у маскирној униформи полако се окрене и, препознавши мог пријатеља, махне руком.

- Што те већ једном не умлати какав усташа - рече мој пријатељ, прилазећи му. - Док си ти жив, ја немам никакве ћансе ни код једне љепотице - дода, пружајући му руку.

Јован Бошко искези здраво зубало откривајући високо десни.

- Не блебећи - рече. Мене окрзне испитивачким погледом смеђих очију.

Густа, непослушна коса, уско, свјежим ожиљцима избраздано лице, велик, правилно обликован нос. Нос Наполеонових генерала помислих. Момак ми чврсто стисне шаку, али је истог трена, једва примјетним покретом устрану, испусти, па се чинило као да је, кужну одбацује. Онда се окрену мом пријатељу. И ни једном више не обрати пажњу на мене.

Да ублажи његову непристојност, заједнички пријатељ рече:

- Јоване, не багателиши овог дасу. Он ти је писац, и да знаш, није ни тако лош у свом послу.

- Шта је он?

- Пишац. Или, ако ти је милији уобичајени назив за ту сорту, писац. Али то ти је исто. Сви они само пишкају, писаћом машином, али пишуцкају.

Бошко ме брзо окрзне погледом, поново му лицем бљесне невина радост дјечијег изненадног кеза.

- Ваља. Добро речено - рекне не гледајући ме.

- Он тражи истакнутог борца... хоће да пише причу о српском ратнику.

- Ваља - рече кратко Бошко. - Ако то хоће, онда нека макне своје дупе на ратиште. Тамо ће их наћи хиљаде, не једног.

Насмијао сам се:

- А гдје вас могу наћи?

- Батали, момак. Рекао сам ти гдје да тражиш српског ратника. Ово што виђаш по улицама налицкано, накинђурено опасачима, пиштољима, испегланим униформама - све је то голи парадер, профитер - рече намрштено. - Али ако баш хоћеш по сваку цијену да те ухапсим, дођи у полицију, тамо радим - настави послије краће паузе. И, окрзнувши ме овлаш погледом, поново се искези. Зубало и високо дигнута горња усна, и поред оне искре радости дјетета које се изненада насмије, имали су, овај пут, нечег пријетећег што је подсјећало на доброг кућног чувара, који само повремено, и на тренутак, без опасног режања, показује зубе.

Кад смо се, који тренутак касније, растали од Бошка, упитах пријатеља:

- Је ли даса увијек овако расположен за разговор?

- Не говори пуно. О себи никад.

- Интересантно - рекох.

Прошло је десетак дана од тог првог сусрета са Јованом Бошко и ја сам, ношен другим пословима, већ помало био и заборавио на њега. Онда, једне вечери, у друштву новинара СРНЕ, повео се разговор о панцирима. И као што то бива, једни су вјеровали у њихову дјелотворност, други су о тим штитницима говорили с

омаловажавањем. Новинар, кога су звали Мали, прекине распру узвиком:

- Шта причате?! Да Бошко онда није носио панцир, шипак би сад заводио своју полицијску страховладу на Палама.

- Мали се чеше гдје га сврби... Синоћ преноћио у ћузи - насмије се дјевојка која је сједјела у близини.

- Зашто? - упитах заинтересовано.

- Био на улици послије полицијског сата, а није уза се имао новинарску исказницу.

- Зашто није телефонирао СРНИ?

- Хтио, али му пандури нису дозволили.

Не знам зашто, упитах Малог:

- Јесу ли те тукли?

- Нису. Али полако ударају темељ полицијској држави - рече огорчено Мали.

- Мислиш?

- Не мислим, знам. Ниси чуо како Бошко рјешава питање насилног усељења у викендице.

- Не - рекох знатижељно. - Како?

- Ако упозоравајући разговор, с оним који не поштује одлуку општине, не помогне, онда "Витезови округлог стола" Јована Бошка опколе узурпирану кућу, репетирају своје пушчетине и... имају босов налог да пуцају на све живо у кући.

- И на дјецу?! - упитах забезекнуто.

- Вјероватно. Али се још није десило.

Неко крештаво добаци:

- Ма пусти Малог, огорчен је због синоћњег...

- Можда и јесам огорчен, али говорим истину... Сви знате о томе, а сви ћутите ко курве - прекине га Мали.

- Па Бошко је и твој јунак. Мјесец дана си се извлачио прикупљањем грађе о њему. Сад ти се смучило што лик има и своје наличје! - добаци исти глас.

- Није тачно. Свака му част као ратнику. Он стварно јесте јунак, али... - почне Мали, застане, поћути неко вријеме, одмахне руком, дигне се иза стола и пође напоље.

Кренуо сам за њим. Није се противио да ми уступи прикупљену грађу о Јовану Бошко.

- Штета... - почне Мали, али не доврши мисао.

Дуго смо ћутали. Мрак је био освојио околне шуме. Са узвишења на коме смо се налазили, панорамска слика мјеста дјеловала је нестварно. И да није било повремених рафалских пуцњева, којима су борци на одмору, не могавши да поднесу толику тишину, давали одушка, изгледало би да је злопатња ове несрећне земље већ далеко за нама. Ту и тамо по раштрканим околним кућама жмиркали су упаљени фењери. Прамен паучинасте магле вукао се паљанском котлином. Негдје из оближњих кућа кевтало је штене. Осјетивши нашу близину, узнемирено залаја вучјак - чувар куће поред пута.

(Наставак у следећем броју)

Симеон РОМАНИЈСКИ је псеудоним познатог српског прозног писца чија је породица још увијек у Сарајеву.

Томислав Шиповац

ПЕВАМ О РАТУ

Као у вихору страшну дебло деблу,
Друг се ка другу повија, брат брату.
У ручицу своју нежну и прозеблу
Сестра хвата црну распрслу гранату.

Мајци која брани мртвог сина, псина
Дубе око, цвари одсечену дојку,
И пијан од њене крви ко од вина,
Силује потом заклану девојку.

Али, махнити врисак рата спаја
Петљице нада у велика ткања,
Путеви бескраја вежу у чвор краја
Патње, и слутње заре небо сања.

Као да ће после из свакога пања
Шикнут нови живот, усправан и смео,
Из огавног блата и сулудог клања
Извити се гордо као нарцис бео.

И зато хоћу да останем цео -
Човек који уме да пати и снатри.
Не дам да у овог пакла живој ватри
Душа се у црни заодене вео.

И хоћу у рату о рату да певам
И о, љубави што се чезне, сања.
Нек вихор свом страшном силом разгорева
Светла далека поноћна и дања.

Нема те цене коју не бих дао
За мир којим дишу земља и небеса,
Да несреће ове и тренутак зао
Ишчезну ко вал случајног потреса.

Ал рат је. Живот се упростио, свео
На инстинкте просте, нагон животињски,
И никога нема ко би хтео, смео
Да снева и пева ко човек истински.

Ратоизам

Слутим:
ако будем могао да станем
пред словеначки или хрватски праг
да ће ме са свих страна
дочекати стари поздрав
Гутен таг!
Гутен таг!

Милан ПАНТОВИЋ

Господо дезертери!

Ето, нађосмо за сходно, да и вама поклонимо мало простора у име оних што своје младе животе уградише у темеље Републике Српске! У име њихових родитеља, што и под темељом огромног бола, након сахране своје дјеце, дочекују и испраћају друге синове и комшије на ратиште.

У име ваше браће, што кисну у рововима, и данонoћно одбијају јурише бјелосвјетских ратника, бранећи своју и вашу завичајну груду, ваше родитеље, родно огњиште и ваше викендице.

У име дјеце, која осташе без очева, крова над главом, без дјетињства и топлог загрљаја заштитника!

У име оних прогнаних, што спасивши голе животе, данима чекају додјелу пакета Црвеног крста, на српским територијама, такозване Босне и Херцеговине, а остадоше ТУ да дочекају боље сутра.

Не желимо вам држати придику и предавање на тему - Дезертер у Војсци Републике Српске! Не желимо користити Лазареву клетву "рђом капо, докле ти кољена"! Не желимо вас молити за повратак!

Допустите само да вас питамо: Колико су то ваши животи скупљи од оних деветнаестогодишњих што се прекинуше у одбрани своје и ваше земље? Шта вам је, господо, унапријед требало дати? Какву егзистенцију обезбиједити да би остали ту са нама у заједничком завичају, на вашој и нашој земљи, са српском браћом? Није вам било све потаман, вјерујемо, али и ништа лошије но нама. Како ћете господо; стричеви, ујаци и рођаци сутра погледати у очи; мајкама деветнаестогодишњака и јединаца: Драгољуба, Аца, Бошка... оцу Вељку, што од пара, добивених на име помоћи породицама погинулих српских бораца, купује цигарете за оне на фронту? Хоћете ли имати снаге да чујете њихов лелек, обришете сузе, кажете ријечи утјехе?

Господо дезертери, осјећате ли се усамљеним, када ми, са друге стране Дрине, не нађемо времена да питамо за вас: гдје сте се смјестили, одговара ли вам радно мјесто, је ли вам сигурно уточиште? Имате ли довољно аргумената за критике и критизерство? Ко вас то отјера одавде? Нађете ли мјеста и времена да чујете шта се то овамо догађа? Имате ли смјелости да се у бијелом свијету похвалите храброшћу ваше браће, што држе слободне коридоре и омогућише вам безбједан одлазак.

Питате ли те људе који нас хране: Како нам и ви можете помоћи, или још увијек жалите за пропалим девизама, лијепо опремљеним становима из којих вас истјераше ваше комшије муслимани и Хрвати?

Сањате ли, господо, болнице са рањеницима, који немају довољно аналгетика и антибиотика, чак и када остају без ногу и руку? Јесте ли икада данима трпјели ужасан бол? Листате ли на миру часописе, са сликама одсјечених глава бранилаца српства, унакаженом дјецом и женама, угљенисаним труповима ваше браће, спаљеним српским селима? Пецне ли вас зрно савјести, када Јапанци са Далеког истока пишу о српском поносу?

Ако вас је страх од свега што се догађа овдје отјерао у бијег, праштамо вам, али, не опраштамо то што сте одласком заборавили своје... Колико вас је покренуло иницијативу да издвојите динар за помоћ свом народу - онима што имадоше снаге да остану овдје и бране ваше добро и своје голе животе?

Знате ли господо дезертери, шта је човјечност, јунаштво, родољубље, храброст и доброта? Знате ли бар ***ко смо ми што остадосмо на своме?*** *Помислите ли икада да је нечијих деветнаест година тек истргнуто из топлог крила мајке, али није из њеног срца? А ова, као и ваша дјеца, рођена су и дојена на исти начин, уз хиљаде непроспаваних ноћи, дрхтавим бдјењима над јастуком и сталном чежњом у души. Знате ли чија су ово њедра отхранила, које колијевке изњихале, чије руке у свијет повеле? Сјетите ли се, поштована интелигенцијо, да је овај народ годинама радо издвајао динар за ваше школовање, усавршавање, за развијање вашег талента, да би им ви то вратили када затреба?*

Јесу ли, господо дезертери, ваши животи скупљи од ових палих и која је то разлика? Чули сте из прича за Зенгу. Њиме се Романија поноси, а да ли се он могао поносити свим Романијцима, питамо сада вас?

Спремни смо опростити вам страх, али не и кукавичлук. Спремни смо сачекати ваш повратак, ако вам опрости мајка земља и небо под којим сте одрасли. Хоћемо избрисати све, ако кажете ко вам је то требао пружити нешто боље од овог што имамо и ако будете смогли снаге да изађете пред мајке у црнини док носе цвијеће на свјеже хумке синова.

Не желимо вас унапријед окривити ако то сами не схватите као свој гријех. А ми вам ипак очински поручујемо: Када се будете враћали ***пазите!*** *Не идите ако Дрина надође и* ***немојте...*** *не дао Бог, да вам буде превише дубока!...*

Довиђења господо дезертери из Војске Републике Српске и од српског народа. А видјећемо се. Сигурно.

Добрила АБАЗОВИЋ

"До рата су србовали, сада су у Србији"

(Ж. Васиљевић, Д. Симић)

Антиправославна кампања Тадеуша Мазовјецког

Лавеж испод папиних скута

Један од ријетких које је Лех Валенса водио у Рим на поклоњење Јовану Павлу Другом јесте Тадеуш Мазовјецки, који данас Србе упорно окривљује за некакво "етничко чишћење"

Ватиканска и друга белосветска информативна средства ангажована у антисрпској, антиправославној и антијугословенској кампањи - већ више од два месеца хране се текстом помпезно названим "Извештај о стању људских права" на просторима бивше Југославије. Састављачи разних антијугословенских резолуција и одлука у том тексту налазе основу. Његов је аутор "специјални известилац Уједињених нација", Пољак Тадеуш Мазовјецки.

Прво да видимо шта је, у основи, Мазовјецки навео у свом "извештају". Што се тиче бивше Босне и Херцеговине, "према прикупљеним сведочанствима" (а видеће се од кога) на оним теренима те бивше југословенске републике, као и у Хрватској, које "контролишу Срби, политика етничког чишћења спроводи се отворено". "Срби руше џамије и католичке цркве" - каже се даље, а Југославији и Србији приписује се "огроман утицај на Републику Српску, која би, да није њихове помоћи, била потпуно одсечена од света". Ту је и додатак по коме "нема доказа да су савезна влада или власти Србије искористиле тај утицај за обустављање етничког чишћења у Босни". Закључак: треба их казнити (чему увек може да послужи америчко-ватикански Савет безбедности).

Шема лажи

Ваљда да би успоставио некакву "равнотежу" - Мазовјецки наводи како "дискриминација, прогањање и лош третман етничких Срба представљају озбиљан проблем и у Хрватској" и да је "таква пракса знатан број Срба натерала на бекство у Србију и делове Хрватске и Босне и Херцеговине под српском контролом". Одмах, међутим - да би се ублажила претходна констатација - тврди се како се "тежина кршења права човека у односу према хрватским Србима... не може упоредити са систематски примењиваним насиљем према Хрватима и муслиманима у Босни и Херцеговини".

Срби су, дакле, заслужили све што их је снашло и само они и "руше џамије и католичке цркве". Хрватске усташе и Изетбеговићеви муџахедини православне цркве не руше, иако је и то свакако Мазовјецком било предочено у разговорима у Бањалуци и приликом сусрета с југословенским председником Ћосићем и председником Србије Милошевићем. Такви аргументи и, уопште, подаци о страдању Срба у Хрватској и у бившој Босни и Херцеговини у целини, Тадеуша Мазовјецког очигледно не занимају, јер се не уклапају у шему која му је унапред дата. Он има и својеврстан изговор за своју недопустиву и, унапред одређену једностраност. Није, наиме, Мазовјецки "могао да посети средњу Босну", те "није у стању да утврди колико се на свим подручјима под контролом муслимана поштују принципи етничке толеранције". Мазовјецки не наводи зашто није могао да посети ту "средњу Босну", али зато - опет ради "равнотеже" по сопственом поимању - тврди како су "локалне српске власти" (власти Републике Српске) "тражиле разне изговоре да му не дозволе посету затворима и логорима".

Овај Пољак тенденциозно обавештава светску организацију и јавност света - а тиме храни антисрпску и антиправославну харангу - не само лажно приказујући стање у бившој Босни и Херцеговини и у Хрватској, него лажно информише и о Космету, Санџаку и Војводини. Он, осим осталог, злослутно "изражава бојазан" да би "могло доћи и до етничких чишћења у Србији и Црној Гори" и - очигледно желећи да тако и буде - указује на "заоштравање ситуације" у три поменута дела Србије.

Мазовјецки се у то упушта, не уважавајући, па чак ни у обзир узимајући, ишта од онога што су му рекли Добрица Ћосић и Слободан Милошевић, посебно не упозорење председника Србије да на Космету нису угрожена ни појединачна, ни колективна права Шиптара, већ да је реч о сепаратистичком покрету који јужну покрајину жели да одвоји од Србије и припоји је Албанији. Реч је, несумњиво - објашњено је, за аргументе "глувом", Мазовјецком - о нападу на интегритет и уставни поредак Републике Србије, што њени државни органи не могу допустити, те да је "Косово Србија, што ће и остати".

Препис диктата

Од свега што је чуо од Ћосића и Милошевића - Мазовјецком је важније било оно што му је издиктирао (или, можда, већ за преписивање сервирао) вођ косметских сепариста Ибрахим Ругова. Њих двојица су, додуше, разговарали у Приштини само један сат, али је то Мазовјецком (који је игнорисао представнике легалних покрајинских власти, косметске Србе, па и оне Шиптаре који су за останак Космета у Србији и Југославији) било довољно да јавно каже како су "Албанци на Косову веома угрожени, јер немају своје школе, факултте и основне стандарде прописане међународним законима". Допуна је то његовој констатацији према којој муслиманима у бившој Босни и Херцеговини - "прети истребљење"!

Друкчије није било ни у Новом Пазару. Тамо су представници Мазовјецког - јер он тамо није ишао - разговарали само с представницима некакве фантомске "владе Санџака" коју су образовали Угљанин и локална филијала Изетбеговићеве Странке демократске акције. Да би им уштедели труд приликом састављања извештаја за оцрњивање Србије - и санџачки муџахедини су им подастрли свој "извештај" о ситуацији.

На основу "разговора" с Ибрахимом Руговом и Угљаниновим људима - Мазовјецки је затражио "хитно стварање међународног механизма" за спречавање - како каже - "злочина етничког чишћења" не само на Космету и у Санџаку, него и у

Војводини, јер су све три територије "главна мешовита подручја Србије".

Да би се схватило зашто Тадеуш Мазовјецки ради оно што ради, ко му је главни налогодавац и ко је главни корисник његових сочињенија - треба се мало позабавити личношћу овог Пољака, сународника пољских "плавих шлемова" који - доказано - раде за Туђманове и Изетбеговићеве бојовнике.

Папин антисемита

У време у које је, августа 1989. године, у Пољској био одабран да састави владу и када је био устоличен - Мазовјецки је у свету, а посебно у за те ствари добро верзираној италијанској штампи - био описан као "католички интелектуалац и филозоф, давнашњи пријатељ папе Војтиле и најближи сарадник Леха Валенсе" (посебног Папиног штићеника и пулена), те "опозиционар годинама пре стварања 'Солидарности'", чеда Карола Војтиле. Тадеуш Мазовјецки је, уз то, изгледа и антисемита, каквих је у "католичкој" Пољској било увек, а каквих сада, под окриљем Ватикана, има све више. Види се то из овога: на листи могућих премијера били су још Геремек (који је понуду одбио) и Јацек Куроњ. Како је у то време писао римски дневник "Република", према суду пољског примаса и Папиног клерикалног гаулајтера, кардинала Глемпа - историчар Геремек је "атеиста" (па је баш било добро што је одбио понуду да буде премијер), док је Куроњ Јеврејин. "Глемпова Црква - писала је тада 'Република' - сумњичаво, ако не и с мржњом, гледа на Јевреје и атеисте". Зато је - будући да није ни атеиста, ни Јеврејин - само Тадеуш Мазовјецки био "прави човек на правом месту". Пре него што је коначно прихватио понуду да образује владу - Мазовјецки је пољубио скуте кардинала Глемпа и од њега добио благослов. То је милански "Коријера дела сера" прокоментарисао констатацијом како Мазовјецки "има подршку Цркве, скривеног режисера" стварања "посткомунистичке" Пољске. Изјаве и интервјуе давао је, уосталом, само католичким новинарима.

Тадеуш Мазовјецки је, уствари, многоструко везан за Ватикан, за папу Јована Павла Другог лично, за извршиоца његових налога у Пољској Леха Валенсу (кум је, чак, једном од његове многобројне деце) и увек спреман за сваку акцију и активност светске католичке мултинационале. То је показао и у "југословенском случају".

Док је Јован Павле Други још био само кардинал Карол Војтила у Кракову - у том пољском граду је, као "католички интелектуалац" деловао Тадеуш Мазовјецки. Био је један од ретких кога је Валенса, осим своје супруге Дануте, априла 1989. године, довео у Рим на заједничко поклоњење Јовану Павлу Другом.

"Играч покера"

Избором Мазовјецког за премијера - који је пољски папа још тада унапред благословио - није била задовољна само светска католичка мултинационала, него и администрација америчког председника Џорџа Буша. То устоличавање било је наставак спровођења споразума између Бушовог претходника Регана и Јована Павла Другог о заједничкој политици на европском (политичком) Истоку. Посвећујући Мазовјецког можда је Јован Павле Други наставио још нешто што је почело у прошлости: сарадњу која га је на престо светог Петра довела уз помоћ пољске "сиве еминенције" у Белој кући Збигњева Бжежинског и америчког бискупа литванског порекла Паула Марцинкуса, који је највећу италијанску банку упропастио шаљући илегално милијарде долара у "кешу" Валенсиној "Солидарности".

Као премијер Мазовјецки се у јавности први пут појавио у једној католичкој цркви у Гдањску у којој га је, у специјалној проповеди, локални парох представио као "првог премијера слободне Пољске". На то су - јавила је италијанска штампа - "многи ударили у плач", али су многи викали: "Хоћемо хлеб, а не Валенсу!" и "Хоћемо месо!"

У политичко-привредном хаосу "посткомунистичке" Пољске - којој једноумно фундаменталистичко католичанство Јована Павла Другог није донело мир и благостање, него беду и ширење антисемитизма - Тадеуш Мазовјецки није могао дуго да се одржи у фотељи премијера. Отишао је, али у Ватикану није заборављен. Чуван је за нови задатак. Овог апута не да даље уједноумљује Валенсину Пољску, него да за рачун Ватикана храни антисрпску, антиправославну и антијугословенску кампању. Он то ради као "хладнокрван и спретан играч покера", како га је у италијанској штампи описао "један од његових најближих сарадника". Овога пута улог није Пољска, него Срби, православље, Србија и Југославија. Чипове, контре и реконтре дотура му његов земљак Карол Војтила, а "банку" вероватно жели да покупи сам.

Александар АНТОНИЋ

(Јавност, 28.11.1992. године бр. 102 стр. 8)

Прогон српског становништва:
Зашто бјелосвјетске емисаре не потресају овакве сцене?

Снимио: Р. Павичић

Загледан у себе и људе око себе

ЦРНЕ МАРАМЕ КОРДУНА

Кордун. Име му први пут чух последњег дана претпоследњег месеца треће ратне године. Оне ратне године. Првог дана слободе у родном ми Краљеву.

У центру града, код старог споменика и на импровизованој бини, први пут сам чуо ону песму-завет: "На Кордуну гроб до гроба..." па ми је у дечјој машти Кордун био нека црна и мрка земља по којој расути гробови на све стране.

И нисам био далеко од истине.

Јер, Кордун је то што песма говори. Гроб до гроба. За оне које су могли да сахране. Они други у јамама - безданкама, негде ко зна где, без знака и обележја.

Кордун је све то и оне бројне спомен-плоче (само од Карловца до Глине четрдесетак) на којима имена оних што на усташким камама одоше у бесмртност и легенду.

Дуги редови имена и (као у селу Катиновац надомак Топуског) камене звездице уместо имена. Јер, није дете стигло ни име да добије, а стасало за усташку каму и маљ. Само у Катиновцу тридесетосам таквих звездица.

Све је то Кордун, сазнадох.

И нешто више од тога: вековни бунт и пркос, страдање и понос, сан о слободи и слобода из сна, заставе буна и устанака споменик слободарства.

Чојства и јунаштва.

Кордун такав, па и људи такви. Мрка погледа, оштрих речи и голубијег срца. Па путнику-намернику и топла реч, и раширене руке, и срце на длану, и отворене капије домова.

Срео сам тај и такав Кордун. Срео и понео у срцу. За дане кад јесење магле прекрију поља, а киша упорно добује у прозоре, па прозборе давне успомене и донесу мирис прошлих дана. Да замирише Петрова гора и Абез, Батинова коса и Славско поље, Биљег и Николино брдо...

Али, човек снује, живот одлучује.

Срео сам опет Кордун. И црне мараме на главама мајки, сестара, жена... Усташку каму и крвави корански мост. И опет на Кордуну гроб до гроба. Замирисале косе, поља и горе на паљевину и барутни дим. Опет Абез пригрлио у своја недра слободаре, а Петрова гора вида ране. Укопана постоља за неке нове спомен-плоче.

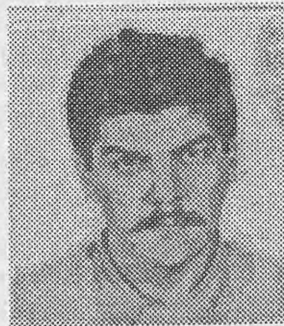
А Кордун стоји.

Кордун бунта и пркоса, страдања и поноса, сна о слободи и слободе из сна. Застава буна и устанака.

Чојства и јунаштва.

Кордунашког!

Милан ПАНТОВИЋ

Др Симо Билбија, хирург-трауматолог

ЗАУСТАВЉАЊЕ КРВАРЕЊА

У овом рату је извјестан број бораца изгубио главу зато што му је неадекватно или никако заустављено крварење из руке или ноге, на првој борбеној линији гдје се помоћ може пружити искључиво сам себи или узајамно друг другу (само помоћ и узајамна помоћ).

Покушаћемо да подсјећањем на неколико савјета које су морали да знају сви који су полагали возачки испит помогнемо у пружању узајамне помоћи која је од великог значаја за спас живота, а и за даље лијечење.

Хирурга је мало да би могли бити у близини сваког борца, тако да су они упућени у пружању прве помоћи један на другог.

Код пружања помоћи другу потребно се оријентисати о мјесту на тијелу гдје је рањен, што ће овај рећи (рањени у екстремитете најчешће нису у несвјести) и није га потребно кретати и превртати, јер ако су му сломљене и кости то појачава бол што доводи до стања дубљег шока узрокованог траумом и крварењем.

Ране се не треба плашити, него је треба добро погледати, одстрањујући одјећу и обућу која при том смета, да би се оријентисао и колико рана крвари. Ако свјетло-црвена крв иде у млазу који при том и пулсира, вјероватно се ради о повреди артерије јачег калибра и одмах треба приступити заустављању крварења. Док се не дохвати неко погодно средство неопходно је притиском прстију или цијеле шаке у околини ране зауставити крв што се одмах види по престанку млаза крви која тече. Да би се потом рањеник могао транспортовати са мјеста рањавања, треба поставити компресивни (добро стегнут) завој или Есмархову повеску, било оригиналну или импровизовану.

Повеска се може импровизовати од каиша из панталона, конопца из прибора за чишћење оружја, било какве текстилне или гумене траке којом се може извршити добро стезање екстремитета који крвари.

Компресивни завој се поставља преко ране директно без икаквог прања, чишћења и сличних поступака. Његова ефикасност се може побољшати ако се између слојева завоја на мјесту ране постави неки тврд предмет, као нпр. комад дрвета, камена плочица, конзерва, фишеклија. Ако све предузето не успоставља контролу крварења, потребно је на екстремитет ставити Есмархову повеску и то на мјесто између срца и ране која крвари. Она се поставља преко бар једног слоја одјеће и стегне толико док постане евидентно да крв више не излази. Тек сада се рањеник може транспортовати на сљедећу етапу пружања стручне медицинске помоћи.

Наглашавамо да је важно у току транспорта било коју од примијењених метода заустављања крварења провјерити, тј. контролисати да ли кроз компресивни завој крвари или и поред постављене Есмархове повеске долази до скупљања крви испод рањеника.

Пошто су стрелне и експлозивне повреде екстремитета поред крварења често удружене са преломима костију, за транспорт је од велике важности да се ти повријеђени дијелови ставе у стање мировања - имобилишу. То ће омогућити рањенику да удобно и са што мање бола преброди транспорт до хирурга. О принципима и начинима имобилизације говорићемо више у једном од наредних бројева.

На 22. засједању Скупштине Републике Српске у Зворнику, свечано промовисан лист

"СРПСКА ВОЈСКА" СВЈЕДОК ЈУНАЧКЕ БОРБЕ

Другог дана 22. засједања Скупштине Републике Српске у Зворнику, 24. 11. 1992. године, министар за информисање у Влади Републике Српске, господин Велибор Остојић и помоћник команданта Главног штаба Војске Републике Српске, генерал-мајор Милан Гверо, званично је промовисао наш лист.

Представљајући нови лист посланицима и осталим присутним, генерал Гверо, је, између осталог рекао:

- "Српска Војска" је замишљена као нови квалитет континуираног свједочења о одбрани српског народа од националног и вјерског геноцида, о српској народној самоодбрани, о народу под оружјем, народу наоружаном у интересу мира и слободе, и његовој Војсци. "Српска војска" треба да буде гласило Војске Републике Српске, ослонац и морални подстрекач наших бораца и народа.

Први број новог листа, који је поклоњен свим присутним, добио је и прве похвале а најзапаженија је од предсједника српског парламента, господина Момчила Крајишника који је између осталог рекао: "Морам да изразим комплимент за назив листа, мислим да је толико добар да би и Војска Републике Српске требало тако да се зове".

Боро МИЉАНОВИЋ

ЧЕСТИТКА МИНИСТАРСТВА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ПОВОДОМ ИЗЛАСКА ПРВОГ БРОЈА "СРПСКЕ ВОЈСКЕ"

Са великом радошћу смо дочекали појављивање првог броја листа "Српска војска". Међу нашим јавним гласилима у Републици Српској лист "Српска војска" је ипак нешто посебно, лист према коме је окренута не само информативна већ и емоционална пажња припадника наше војске али и цјелокупног српског народа. Желимо вам да имате успјеха и угледа онолико и онако како и наша Војска Републике Српске ниже успјехе у одбрани егзистенције и права српског народа.

Искрено вам упућујемо честитке за овај лијеп успјех који сте већ постигли. Стојимо вам на располагању са жељом да помогнемо у вашем раду.

Министар

проф. Велибор Остојић

са сарадницима

ПОЗИВ НА САРАДЊУ

Пред вама је лист Војске Републике Српске "Српска Војска". У овим, за све нас, тешким временима учинили смо све да се у листу нађу прилози који сликом и ријечју дочаравају стварност у којој се налазимо.

Надамо се да ће наш лист, у вама стећи своје читаоце, али наћи и сараднике.

Зато позивамо све припаднике Војске, и све наше читаоце, а посебно новинаре, фоторепортере и културне раднике да нам шаљу своје прилоге.

РЕДАКЦИЈА

Children of Republic Srpska:
What are we guility for, Europe?